

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen seurakunta- ja aikakauslehti

4 ♦ 19.9. 2016 ♦ 8 €

KASVUN JA OPIN TIET

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen aikakauslehti

tässä numerossa

- 4-7 Uskontoa oppimaan -**
Oma uskonto on yksi identiteetin kulmakivistä
- 8-11 Valamon opisto 30 vuotta**
"Silta arjen ja pyhyiden välillä"
- 12-13 Kasvokkain**
Jyrki Pouta
- 14 Helmenkalastaja**
Äitimaa
- 15 Viisaudella ottakaamme vaari.**
Katekumeenikurssi on viimeinen askel kirkkoon liittymiseen.
- 16-17 Mitä tietoja ja taitoja kirkon työntekijä tarvitsee?**
Kirkon työntekijät koulutetaan Itä-Suomen yliopistossa.
- 18-19 Verkon mahdollisuus kirkon kasvatuksessa**
- 20-23 Uutisvaaka, Vieraskirja, Media**
- 24 Kirjat**
- 25 Venäjänkielinen sivu**
- 26-27 Ilmoituksia**
- 28 Isien opetuksia**

Valamon opisto 30 vuotta.

Katekumeenikurssi on viimeinen askel kohti kirkkoa.

Uskontoa oppimaan

Aamun Koitto PSHV:n ja Karjalan hiippakunnan seurakuntien lehti, perustettu 1896, www.aamunkoitto.fi
Kustantaja Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry. (PSHV), Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo
Toimituskunta KS Joensuun piispa Arseni, toimittaja Risto Lindstedt, toimittaja Mauri Liukkonen, pastori Harri Peiponen, pappismunkki Johannes Parviainen, pastori Tuomas Kallonen, pastori Marko Mäkinen, toimitussihteeri Mari Vainio **Päätoimittaja** piispa Arseni, Kotalahdentie 49, 71920 Pajujärvi, puh. 0206 100 258, piispa.arseni@ort.fi **Toimitussihteeri** Mari Vainio, puh. 050 564 8899, mari.vainio@ort.fi
Tilaukset, peruutukset, osoitteenmuutokset ja laskutus puh. 0206 100 490, aamun.koitto@ort.fi
Ilmoitusmyynti, -aineistot ja trafiikki puh. 050 584 5587, simo.palviainen@entra.fi **Taitto** Aste Helsinki Oy **Painaminen** PunaMusta Oy **Irtotiedot** Tuohus-myynti, Valamo **Seuraava numero ilmestyy** 21.11. **Seuraavan numeron aineistopäivä** 10.10. **Kannen kuva:** Ari Savinainen

iankaikkisesti

Rukouksen ja nöyryyden opintoviikot

Vuosia sitten elämä yllätti pääsykokeilla ilman ennakkomateriaalia. Apua ei ollut haparoinnista hahmottaa kirkon oppi ja kasvaminen osallistumiseksi uskon salaisuuksiin. Ukkosjyrinän salamointina sivalsi kipeä avioero täydellisine tyrmäyksineen. Hylkäämisen synnyttämän häpeän kehänaruissa elämänlukua oli laskettava hukkuvan tavoin henkeä vetäen. Horjuen onnistui ryömiminen, kontalleen päästyä testi jatkui. Vakava autokolari sinkosi lähelle rajaa. En tiedä syytä, mutta Luojan armosta tapahtui ihme - pelastuin. Uusi elämä oli kutoutuva rispaantuneiden elämänlankojeni rippeistä. Saarnaajaa mukaellen ”hopealankani aika ei ollut vielä katketa”: rukouksen ja nöyryyden opintoviikot tentteine ja testeineen edessä - pitkospuina pyhien isien tekstit ja eläväksitekevä Pyhä Kolminaisuus.

Ihmisinä olemme pieniä, täynnä omaa itseämme, halua muuttaa maailma mieleisemmeksemme. Elämännälässä evästä kirkko hengellisenä sairaa-lana kerubiveisun ohjattessa meitä heittämään pois kaikki maalliset huolestamme. Meistä kenkään ei voi nähdä Jumalan opetussuunnitelmaa saati opinto-ohjausta. Onneksemme! Jumala riisuu, murtaa ja siunaa meitä ja murtaessaan siunaa. Jumalan pyhyys painaa meidät kunkin nöyrästi polvilleen. Kärsvän Kristuksen kärsville palvelijoille tämä on inhimillistä.

Ehyeksi tuleminen lienee jatkuvaa kasvua, pelastumista. Otamme vastaan kaiken, mitä annetaan. Isojen kolhujen jälkeen ihan entiselleen toipuminen ei onnistu, arvet antanevat tilaa jollekin aivan uudelle. Sydänsairaushan kirkon opetuksessa ei ilmene EKG-käyrästä - moninaiset oireet vaihtelevat välinpitämättömyydestä Jumalan unohtamiseen.

Jumalanpalvelukseton kirkko kumisee tyhjien tynnyrien tapaan. Martin Luther King, köyhien edushenkilö, oivalsi:

”Elämä ei ole terveyttä, vaan paranemista, ei olemista, vaan tulemistä, ei lepoa, vaan harjoitusta.”

Sirkka Vepsä

Jatkuvaa oppimista

Oppiminen on elämän pituinen matka. Uutta opittavaa ja uusia opiskeltavia asioita riittää määrättömästi, niin hengellisistä kuin maallisistakin asioista. Kirkkomme rikkaus on opin, perinteitten, tapojen ja taiteen eri alojen monipuolisuus. Ihmisikä ei millään riitä kaikkeen siihen perehtymiseen, mutta varsin pitkälle voi ahkeroimalla kuitenkin päästä.

Tämänkertainen Aamun Koitto koostuu oppimisesta ja opiskelusta kertovista artikkeleista. Kirkko on aina työntekijöittensä välityksellä seurannut Kristuksen esimerkkiä ja opettanut kansaa. Opetustoiminnan varhaisvaiheista voimme lukea Apostolien tekojen kirjasta ja Eusebioksen kirkkohistoriasta. Kasteopetus oli alkukirkossa tarpeen aikuiskasteiden edellä. Nykyään kastettujen lasten opettaminen kristillisen uskon perusteisiin ja perinteeseen on välttämätöntä kirkon elämän ja tulevaisuuden kannalta. Aikuisille opetus voi olla kirkkoon liittymistä edeltävää katekumeeniopetusta tai lapsena kastetuille tietojen kertaamista ja päivittämistä seurakunnan opintopiireissä. Hyvää oppia saadaan myös osallistumalla oman seurakunnan jumalanpalveluksiin. Tämä kuitenkin sillä edellytyksellä, ettei pappi lyhennä palveluksia tarpeettomasti erityisesti vaihtuvien tekstien osalta.

Ortodoksisen teologian opetus kotimaassa on ensiarvoisen tärkeää. Vain oman maan ja oman uskon pohjakoulutuksella voi saada tietoa ja verkostoa joka aidosti juurruttaa paikalliseen perinteeseen. Jatko-opintoja voi sitten edellytysten ja innon perusteella suorittaa myös ulkomailla, mikä puolestaan edistää verkostoitumista muihin paikalliskirkkoihin ja antaa perspektiiviä Suomen kirkon toimintaan. Olennaista on ymmärtää, etteivät opinnot pääty vielä siihen, kun saa todistuksen oppilaitoksesta. Teologiaa on sen sijaan opiskeltava läpi elämän, ja sittenkin jää vielä paljon kiinnostavaa oppimatta. Kirkonpalvelijalle olisi häpeä jäädä eläkkeelle työstään tyhmempänä kuin sen aloitti.

Syksy on hyvää aikaa aloittaa opinnot oman seurakunnan ryhmässä, olipa se tiistaiseura, katekumeeni- tai ikonipiiri, tahi sitten ortodoksia- tai nuortenkerho. Myös Valamon opiston monipuolinen tarjonta on syytä huomioida. Yhdessä ollen poistuu yksinäisyys ja yhdessä on mukavampi opiskella kuin yksin. Kirkko todentuu juuri seurakuntalaisten kokoontumisissa, myös yhteisissä opinnoissa.

Piispa Arseni

Uskontoa oppimaan

Perheen ja kodin oma uskonto on yksi ihmisen identiteetin kulmakivistä.

Suomalaisen peruskoulun erityispiirre on, että koulussa opiskellaan laskemisen ja lukemisen ohella omaa uskontoa yleissivistävästä näkökulmasta. Monissa kouluissamme opetetaan tuon periaatteen perusteella useita uskontoja, tavallisimmin luterilaista, ortodoksista ja islamin uskontoa. Lapsen oma uskonto määrittyy kodin uskonnollisen taustan myötä eli ortodoksioppilaan äiti, isä tai molemmat ovat ortodokseja.

Koulussa voidaan opettaa oman uskonnon-opetuksen sijaan myös elämäntietoa siviilirekisteriin kuuluville oppilaille.

Käytännössä on koulun arkea, että samalta luokalta lähdetään uskontotunnille tai jollekin muulle tunnille eri opetusryhmiin. Sitä ei ehkä vanhempana tule ajatelleeksi. On myös varsin tavallista, että ekaluokkalainen ei itse hahmota mihin ryhmään hän kuuluu: "Ope, olenko minä UE, UO, IS vai ET?"

Alku varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa; päiväkodissa ja esiopetuksessa uskontoon on kenties tutustuttu ohi mennessä. On ollut jouluhartaus tai mukavasti dramatisoitu Raamatun kertomus ja ainakin kaikki luterilais- ja ortodoksilapset ovat osallistuneet niihin. Kouluun tullessa itseymmärrys kasvaa, oppilas huomaa, että olen samanlainen ja erilainen monin eri tavoin. Olen ortodoksi – olen luterilainen,

äidinkieleni on suomi – äidinkieleni on venäjä, olen luokan nuorin – olen luokan vanhin, olen hyvä matikassa – olen hyvä käsityössä, pidän salaattista – oksennus nousee kurkuun, kun on pakko maistaa kaikkea, käyn erityisopettajalla – käyn kuraattorilla – en koskaan käy missään, edes terveydenhoitajalla... Me vanhemmat usein pelkäämme ja haluamme suojella lapsiamme erilaisuudelta ja kuitenkin jokainen on erilainen. Sen me kaikki pohjimmiltamme tiedämme. Haluamme vahvistaa lapsiamme ja antaa heille runsaat ja ravitsevat elämäneväät.

"Sinä olet ortodoksi, sinä menet Liisa-open uskontotunnille. Siellä on muitakin ortodokseja. Tule, saatan sinut ortodoksiluokkaan." Pelottavaa ja samalla kutkuttavan ihanaa! Lapsella on ihan oma juttu, joka tekee juuri hänestä erityisen. Koulun tehtävä on kunnioittaa kodin arvoja, kasvatusperiaatteita ja toimia yhteistyössä kodin kanssa. Vanhemmat ovat päättäneet kastaa lapsensa ortodoksiksi, sen vuoksi koulu tarjoaa oppilaalle oman uskonnon opetuksen.

Uskontoa oppimassa

Ortodoksista uskontoa opettaa Itä-Suomessa usein joku koulun omista opettajista. Jos koululla ei ole omaa opettajaa, joka olisi kelpoinen opettamaan uskontoa, voi koululle tulla ns. kiertävä opettaja. Oppilaat kootaan usealta eri luokalta samaan ryhmään. Joskus, onneksi aika harvoin, samassa ryhmässä saatetaan olla oppilaita ekaluokalta ysluokkalaisiin. Siinä on yllättäen myös hyvät puolensa. Tutkimusten valossa parhaassa opetusryhmässä on eri-ikäisiä oppilaita. Oppilaiden taidot kehittyvät silloin monipuolisemmin, heistä tulee kyvykkäämpiä oppimaan ja heidän vuorovaikutustaitonsa paranevat. Syynä tutkijat pitävät vertaisoppimista. Sitä, että oppilaat ohjaavat, neuvovat ja oppivat toisiltaan. Tämä on myös uusimman opetussuunnitelman tavoite. Ortodoksioppilaat surffaavat siis tahtomattaankin uusimpien pedagogisten aaltojen harjalla, hyvä me!

Oppitunneilla on usein koko ryhmälle

yhteinen hetki, jolloin käsitellään vaikkapa kirkkovuoden ajankohtaista asiaa. Sitten eriydytään opiskelemaan kunkin luokan omaa sisältöä. Jotkut opettajat käyttävät oppikirjoja, jotkut opettajat kokoavat itse oppimateriaalia oppimisen tueksi. Usein oppilaalla on uskontovihko, johon kerätään tärkeimmät opiskeltavat asiat. Etenkin ylemmillä luokilla uskonnosta pidetään myös kokeita ja oppimista arvioidaan järjestelmällisemmin.

Ortodoksinen uskonto on ns. lukuaine, sitä voi verrata vaikka historiaan kouluaineena. Uskonnonopettajalle tämä tuo joskus harmaita hiuksia, sillä oppilas tai kotiväkikin saattavat ajatella, että ei sillä uskonnolla ole niin väliä. Kuitenkin open pitää antaa oppimisesta arvosana todistukseen asteikolla 4-10 viimeistään 8. luokalla. Ysluokan päätteeksi annettavaan peruskoulun päättötodistukseen uskonnosta tulee samanarvoinen arvosana kuin vaikkapa fysiikasta, se vaikuttaa keskiarvoon, mikä puolestaan vaikuttaa siihen, mihin kouluun oppilas pääsee jatkamaan peruskoulun jälkeen. Ei siis ihan vähäpätöinen seikka.

Uskonnon opiskelemiseen liittyy paljon keskenään ristiriitaisiakin ajatuksia ja tunteita. Toisaalta uskonto on "helppo" oppiaine. Kun on kiinnostunut ja haluaa oppia uusia asioita, ovat uskonnon asiat verrattain helppoja. Oppiaine rakentuu ikään kuin spiraali tai portaat: aiemmin opittua kerrataan paljon ja tietomäärä kasvaa pikkuhiljaa. Toisaalta oppiaine on "vaikea". Jotkut opiskeltavat asiat

ovat ihan kuin toiselta planeetalta, "Never heard!" kuten teini puuskahtaa. Elämme maallistuneessa suomalaisessa yhteiskunnassa, missä uskonto usein halutaan nähdä yksilöiden omana, yksityisenä kokemuksena. Siksi uskonnon asiat saattavat olla vieraita ja outoja. "Paasto? Mikä sekin on?" "Ei meillä käydä ikinä liturgiassa."

Uskontoa opiskellaan kuten mitä tahnassa muutakin oppiainetta. Emmehän me luonnostaan käy kotona läpi suomen kielioppisääntöjä tai kertotaulujakaan, kuitenkin koulussa opetellaan ja omaksutaan perusasiat. Uskonto on samanlainen asia, opiskellaan ja opetellaan. Siinä vaiheessa tulee pulmia, jos kotona ajattelemmekin, ettei tarvitse nähdä vaivaa ja opiskella, että riittää, kun käy tunneilla. Silloin spiraali katkeaa tai portaista lahoavat askelmat.

Ortodoksista opetusta ohjaa ortodoksinen ihmiskäsitys

KATARINA KOSKIVARA-ILMONEN

Koulun tehtävä on kunnioittaa kodin arvoja, kasvatuseriaatteita ja toimia yhteistyössä kodin kanssa.

Uskonnollinen yleissivistys

Koulun opetuksen tehtävä on tarjota mahdollisimman laaja uskonnollinen yleissivistys. Ortodoksisen uskonnon näkökulmasta tämä tarkoittaa luonnollisesti asioita, tietoja ja taitoja, jotka liittyvät ortodoksisuuteen, mutta myös yhä enemmän tietoa ja kokemusta muista uskonnoista ja maailmankatsomuksista, uskonnotuudesta.

Koulun uskontotunneilla, kirkkovierailuilla ja koululaisjumalanpalveluksissa opitaan vaikkapa tulkitsemaan ja lukemaan ikoneja, hahmottamaan sekä ymmärtämään rukousten ja veisujen sanastoa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että aluksi opimme tunnistamaan erilaisista ikoneista Kristuksen ja opim-

me tietämään, että nimet Kristus, Jeesus ja Jumalan Poika, tarkoittavat samaa henkilöä. Myöhemmin opimme, että myös Messias, Voideltu, Aurinko ja Aamun Koitto tarkoittavat hymnirunouden sanoin Kristusta. Koulussa puhutaan monilukutaidosta, taidosta tulkitta erilaisista lähteistä saatua informaatiota, tämä on sitä ortodoksisen uskonnon näkökulmasta.

Uskonoppia, oppia kristinuskon perusteista yleisesti ja ortodoksisen opin perusteista tarkemmin, opiskellaan ikätason mukaisesti. Opetellaan uskontunnustus, missä kirkon opetus tulee esille tiivistetyssä muodossa. Niin, koulun uskonnonopetukseen sisältyy myös ulkoaopettelemista. Itse opettajana

näen tähän kaksi erittäin hyvää syytä: tietyt asiat tulee yksinkertaisesti osata – kuten aiemmin mainitsemani kertotaulukin ja toisaalta muistin voi siinä mielessä ajatella olevan lihas, että se paranee vain kun sitä rasitetaan. Oppimisen ja oppijana kehittymisen näkökulmasta kaikkea ei ole viisasta laskea internetin ja googlen varaan, edes uskonnossa.

Pyhän kunnioitus

Etiikkaa, sitä mikä on oikein ja mikä väärin ja millä perusteella, pohditaan lähes jokaisella uskontotunnilla. Ortodoksista opetusta tällä polulla ohjaa ortodoksinen ihmiskäsitys. Kaikki, minkä Luoja on luonut on alunperin hyvää ja kaunista. Rakkaus, siitä kumpuava

kunnioitus ja halu ymmärtää sekä hyväksyä, yhdistää meidät toisiimme. Ihminen erehtyy, mutta voi korjata erehdyksensä ja sopia, pyytää anteeksi. Jokainen meistä, aivan jokainen, on ainutkertainen, ainutlaatuinen ja arvokas. Näitä periaatteita pureskellessa ja pohtiessa alkaa ratketa aika moni arjen pulma ja ristiriita koulussakin.

Globaalissa, sähköisten verkkojen yhdistämisessä maailmassa kohtaamme yhä useampia ihmisiä, joiden tausta ja kulttuuri eroavat omastamme. Lastemme on opittava kohtaa-

Rakkaus yhdistää meidät toisiimme.

maan ja käsittelemään omasta kokemuksesta maailmastamme nähdessä outoja asioita. Se on nykyisyyden ja tulevaisuuden taito ettei säikähdä vaan pysähtyy, harkitsee, kysyy, etsii tietoa ja tietää mistä voi löytää oikeaa tietoa. Ei ole tarkoitus omaksua tai ottaa omakseen

kaikkea sitä vierasta, mitä maailmassa kohtaa, vaan tulkita ja pyrkiä ymmärtämään. Uskontotunneilla opitaan asioita erilaisista uskonnoista ja uskonnottomuudesta, pohditaan eroja ja yhtäläisyyksiä sekä keskustellaan kokemuksista. Opitaan kunnioittamaan myös toisen pyhää, hankitaan sellaista elämänevästä, millä pärjää.

Kaisa Nykänen

Uskonnon opetuksen uusia opetusjärjestelyjä

Uskonnonopetusta säätelevät monet lait. Suomen uskonnonvapauslaki on luonteeltaan positiivinen eli se antaa oikeuden vakaumuksen mukaiseen toimintaan. Oppilaalla on oikeus oman uskonnon opetukseen. Uskonnon opetus ja sitä opettavan opettajan kelpoisuus määritellään perusopetuslaissa ja -asetuksessa sekä lukiolaissa. Laki ja asetukset eivät ole muuttuneet, mutta opetussuunnitelman perusteita uudistettiin.

Opetushallituksen laatimat uudet opetussuunnitelman perusteet astuivat voimaan 1.8.2016. Uskontojen kohdalla muutui vuosiviikkotuntimäärä. Aiemmin oppilas sai uskonnon opetusta koko peruskoulun aikana 11 vuosiviikkotuntia, uuden opetussuunnitelman tuntijaon mukaan yhden tunnin vähemmän. Yksi vuosiviikkotunti tarkoittaa 38 tuntia opetusta.

Katsomusopetusta säätelevät nyt myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, joita on seitsemän. Nämä tavoitteet ovat yhteisiä kaikissa oppiaineissa. Myös oppilaan arviointi on muuttunut. Painopiste on oppilaan oppimista edistävässä arvioinnissa. Jokaisessa oppiaineessa on omat arviointikriteerit.

Kaikilla uskonnoilla on jatkossa yhtei-

set yleistavoitteet, mutta sisällöt eivät ole yhteisiä. Muutoksen tarkoituksena oli osoittaa, että uskonto on yleissivistävä oppiaine, jossa ei opeteta vain omaa uskontoa.

Yhteiset tavoitteet ovat: S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma ja S3 Hyvä elämä. Näitä tavoitteita tarkastellaan kunkin opiskeltavan uskonnon näkökulmista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan tehdä omia painotuksia ja päättää opetusjärjestelyistä. Kaiken opetuksen lähtökohdaksi ovat Opetushallituksen laatimat perusteet ja tuntijako, jota on noudatettava.

Eräät koulut ovat toteuttaneet katsomusopetusta niin sanottuna yhteisopetuksena. Yleensä luterilainen luokanopettaja tai aineenopettaja opettaa ryhmää, jossa pitäisi opettaa elämäntiedon ja monen eri uskonnon (luterilainen, ortodoksinen, katolinen, islam jne.) opetussuunnitelman sisällöt. On syntynyt oppiaine ”yhteinen katsomus”, jota ei ole olemassa ja jolle ei ole opetussuunnitelman perusteita.

Kaikki vähemmistöt kokevat opetusjärjestelyn syrjivänä, sillä opetus tapahtuu enemmistön sanelemana ja epäpätevän opettajan toimesta. Asiasta on tehty kanteita Eduskunnan Oikeusasiamiehelle, Alue-

hallintovirastoon ja yhdenvertaisuusvaltuutetulle. Uskot Foorumi ry on kirjelmöinyt oman uskonnon opetuksen puolesta ja yhteisopetusta vastaan monille tahoille.

Uusi opetussuunnitelma on voimassa kymmenen vuotta. Katsomusopetuksen muutokseen tarvitaan poliittinen päätös. Yhteiskunnan muutokset ovat nopeita ja eduskunta joutuu seuraamaan äänestyskunnan mielihaluja. Katsomusopetuksen suurin vaikuttava tekijä ei ole monikulttuurisuus vaan maallistuminen. Vielä ei ole löytynyt poliittista tahtoa nykyisen katsomusopetuksen alasajoon. Henkilökohtaisesti näen Opetushallituksen ohjeistuksella ja valvonnalla tapahtuvan katsomusopetuksen parempana ja turvallisempaa vaihtoehtona kuin sen, että jokainen uskonnollinen yhdyskunta vastaa omasta opetuksestaan. Siinä piilee radikalisoitumisen, fanatismi ja epäekumeenisuuden ainekset.

Koska joka tapauksessa koulun uskonnon opetusta on vähennetty ja tunnustuksellisuutta ei saa yhteiskunnan maksamassa opetuksessa olla, niin seurakuntien ja kirkon on huomioitava tämä omissa suunnitelmissaan.

Sirpa Okulov

Valamon opisto toivottaa kaikki opiskelijat tervetulleiksi.

MARI VAINIO

Leena Frisk on Valamon vakiokävijöitä. Hän vastasi aiemmin Valamon juhlamattoprojektista. Kesäisenä päivänä Frisk esitteli kasvi- ja sienivärjäystä opiston pihamaalla. Kursseilla luostaria ympäröivät metsät tarjoavat värjäykseen sopivia kasveja.

MARI VAINIO

Jorma Niemitalo esitteli Valamon opiston juhlaviikoilla kirjansidontaa. Alkujaan oma innostus tehtävään on lähtenyt opiston kursseilta. Niemitalo korjaa vanhoja kirjoja, pääosin Raamattuja. Vanhin korjattu nide on ollut vuodelta 1662.

Valamon opisto 30 vuotta

Valamon opisto viettää tänä vuonna juhlavuottaan. Rehtori Katja Kareinen näkee opiston tulevaisuuden elinvoimaisena. Sijainti Valamon luostarin yhteydessä tekee oppilaitoksesta ainutlaatuisen.

Valamon opiston toiminnan määritelmä "Silta arjen ja pyhyyden välillä" on toimiva yhä edelleen sanoo vuoden rehtorin virkaa opistossa hoitanut Kareinen.

- Olemme konkreettisesti maailman ja luostarin välillä. Maailma on luostarin sisäänkäynnin ulkopuolella, luostarin sisällä on alueen pyhä paikka, kirkko.

Luostari on olennainen osa opistoa.

- Ympäristö on ortodoksinen ja se vaikuttaa osaltaan kurssien sisältöihin.

Kurssisuunnittelussa huomioidaan se, että opittua taitoa tulisi voida hyödyntää sekä kotona että kirkossa. Täysin tästä irrallista kurssia ei ohjelmistoon oteta.

Ikonimaalaus, ortodoksisuus tutuksi – kurssit ja hiljaisuuden retriitit ovat jo vuosia olleet olennainen osa opiston tarjontaa.

- Hiljaisuuden retriiteille opiston paikka on erityisen hedelmällinen. Täällä on mahdollisuus kuunnella ja kuulla. Kuunneltavaa on niin rauhallisessa ympäristössä kuin joka päivä toimitettavissa jumalanpalveluksissa.

Jumalanpalvelukset ovat mukana kurssien ohjelmaa rakennettaessa. Kirkkovuosi rytmittää opistonkin toimintaa.

- Paastot huomioidaan ja esimerkiksi suuren paaston aikana jumalanpalveluksiin osallistumiselle annetaan enemmän aikaa.

Monet opiskelijat sanovat Valamon viikonlopun tuntuvan viikon aurinkolomalta. Arjesta pääsee irti. Vaikutus on suuri. Ympäristön rauha tukee opintoja.

Opisto kantaa kirkon yhteyteen

Vaikei asiasta voidakaan pitää tilastoja, on käytäntö osoittanut, että suurin osa opiskelijoista on luterilaisia tai muitten uskontojen edustajia. Valamon opisto on tehnyt osaltaan ortodoksisuutta tunnetuksi. Tärkeänä osana työtä ovat suositut ortodoksisuus tutuksi – kurssit.

- Kurssi sisältää eri asioita, joista opiskelijat suorittavat osan tai koko kurssin.

Rehtori Katja Kareinen toivoo vanhojen käsityötaitojen opetuksen jatkuvan opiston ohjelmassa tulevaisuudessakin.

Kurssin ovat löytäneet hyvin erilaiset ihmiset. Osa heistä miettii ortodoksiseen kirkkoon liittymistä, osa opiskelijoista on kastettu ortodokseiksi mutta he ovat olleet luterilaisessa uskonnonopetuksessa.

- He hakevat nyt aikuisena kirkon traditiosta niitä tietoja, joita eivät lapsena saaneet.

Osalla opiskelijoista suvusta löytyy ortodokseja. Kurssin kautta he voivat paremmin ymmärtää oman sukunsa taustaa ja sen hengellistä perintöä elämässään.

Valoisa tulevaisuus

Opiston tulevaisuus avautuu Katja Kareiselle valoisana. Seuraavana lukuvuonna uutuuskursseina mukaan tulevat mm. itkuvirret ja hiljennyy hiihtäen kurssi.

- Tarjolla on myös vanhustyönkurssi, jossa annetaan välineitä siihen miten kohdata dementoitunut vanhus. Kurssi on tarkoitettu sekä omaisille että hoitohenkilökunnalle.

Kymmenen vuoden päästä Valamon opisto avautuu Kareiselle yhä vielä erityislaatuisena, luostarin yhteydessä toimivana oppilaitoksena.

- Meillä on paljon vakiokävijöitä, sekä oppilaita että opettajia, jotka tulevat tänne vuodesta toiseen, jotkut jopa opiston alusta lähtien. He tekevät myös paljon talkootyötä yhteisömme hyväksi.

Tervetuloa kursseille!

Monet, varsinkin käsityötaidot ovat opistossa löytäneet osaajansa, mutta Kareinen toivoo niiden kantavan myös nuorten taitajien luo.

- Toivon, että nämä vanhat käsityötaidot kuten esim. kultakirjonta tai kirjansidonta elävät tulevaisuudessa edelleen. Toivottavasti vielä vuosikymmenien päästä niiden hyväksi toimivat rinnakkain niin vanha mestari kuin nuori kisällikin.

Valamon opisto on kaikille avoin oppilaitos. Rehtori Katja Kareinen toivottaa kaikki kiinnostuneet tervetulleiksi kursseille.

- Mitään pohjakoulutusta ei tarvita, ei myöskään tietämystä ortodoksisuudesta. Ja jos jokin asia arveluttaa, annamme mielellämme lisätietoja toiminnastamme. Tervetuloa rohkeasti mukaan!

Ikoni, ikkuna taivaaseen

Ikonimaalaus on yksi Valamon opiston suosituimmista opintoaiheista. Alexander Wikström on opettanut ikonimaalausta opistossa v. 1999 alkaen.

Ikonimaalauskurssit jakautuvat opetuksen mukaan eri tasoihin. Peruskurssista lähdetään eteenpäin. Maalauksessa pitemmälle ehtineet voivat jatkaa mestarikursseilla, joiksi kutsutaan ulkomaalaisten opettajien pitämiä kursseja.

- Monet jo useamman vuoden maallanneet tulevat kyllä yhä uudestaan peruskurssille. Täällä voi uppoutua työhön rauhassa. Ainakin kurssin ajaksi voi ulkopuolisen maailmaan unohtaa kaikkine velvoitteineen.

Wikströmin mukaan Valamo kutsuu selvästi luokseen ihmisiä, jotka tiedostaen tai tiedostamattaan hakevat omaa hengellisyyttään.

- Läheinen kirkko ja rukous suovat sille hyvän mahdollisuuden.

Ikonimaalauksen opetuksessa pääpaino on käytännön maalaamisessa. Ikonia ei kuitenkaan voi maalata ilman ymmärrystä sen teologisesta sisällöstä.

- Maalarin oma hengellisyys tulee jo peruskurssilla jollain tavalla näkyviin maalauksessa. Riippumatta jopa siitä mikä on maalarin taidon aste.

- Ensimmäiset ikonit voivat olla hiukan

kömpelöitä, mutta se ei välttämättä vähennä hengellistä arvoa millään tavoin.

- Rutini voi parhaimmillaan tarkoittaa hyvää ammattitaitoa, mutta siinä on aina mukana tehdasmaisuuden vaara.

Ikonimaalauksessa maalari on parhaimmillaan kanava, jonka käden kautta kuva tulee näkyväksi.

Wikström on itse opiskellut ikonimaalausta mm. Petros Sasakiin luona, mutta suurimman osan tiedoistaan ja taidoistaan hän on kerännyt itse.

- Tämä ei ole ollut helpoin tie oppia, mutta tehokkain varmasti kyllä. Toivon saavani oppimani taidot eteenpäin opiskelijoille.

- Kuitenkin maalarin käsi maalaa vain aikansa ja sen jälkeen käsi kirpoaa ja muuttuu mullaksi jälleen. Olemme lenkkejä pitkässä ketjussa.

Alexander Wikström iloitsee siitä rohkeudesta ja osaamisen ilon löytämisestä minkä monen uuden opiskelijan kanssa saa kokea.

- Valtaosa opiskelijoista tulee uudelleen ja uudelleen, jopa useamman kerran vuodessa. On hyvin palkitsevaa nähdä mikä kehitys näissä maalareissa tapahtuu.

- Ikoni on ikkuna taivaaseen. Se on melko kulunut sanonta, mutta sen totuusarvo ei ole kyllä lainkaan vähentynyt.

Valamon opiston ikonimaalauskurseille oman arvonsa antaa luostari ja sen kirkko.

- Täällä on ikonimaalaukselle parhaat lähtökohdat niin ajankäytön kuin tietotaidon osalta, sanoo Alexander Wikström.

Mari Vainio

MARI VAINIO

Ikonimaalaus on yksi Valamo opiston suosituimmista opintoaiheista.

MARI VAINIO

Alexander Wikström on opettanut ikonimaalausta Valamossa jo lähes parikymmentä vuotta.

Valamon opiston historiaa

Maassamme virisi kiinnostus ortodoksista kirkkoa kohtaan 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa. Kesäisin matkailijoita vaelsi Valamoon, ja luostarin vähäiset voimavarat olivat koetuksella, kun pyrittiin vastaamaan kaikkien kiinnostuneiden toivomuksiin. Heräsi uudelleen tarve saada aikaan ortodoksinen kansanopisto. Taustalla oli aluksi Impilahdella ja sotien jälkeen Punkaharjulla toimiva Itä-Karjalan kansanopisto, jossa 1960-luvun alusta lähtien oli parinkymmenen vuoden ajan järjestetty ortodoksisen nuorisotyön koulutusta.

Näillä perusteilla Valamon luostarin johtokunta haki vuonna 1985 perustamislupaa ortodoksiselle opistolle. Perustamislupa annettiin ja opisto käynnisti toimintansa 1.8.1986. Opiston ensimmäisessä johtokunnassa oli puheenjohtajana silloinen arkkipiispa Paavali ja luostarin johtaja arkkipiispa Panteleimon. Lisäksi johtokuntaan kuului rovasti Hannu Loima Ilomantsista, rehtori Kyllikki Tiensuu Nurmeksen evankelisesta opistosta, kulttuuriasiantuntija Paula Tuomikoski opetusministeriöstä, maaherratar Aini Voutilainen sekä rehtori Antti Sutinen Heinäveden kunnan edustajana.

Opisto toimi alkuun niukoilla resursseilla. Ensimmäinen rehtori Sirkka Vepsä työskenteli vastavalmistuneen palvelukeskuksen nykyisessä postihuoneessa, ja toimistonhoitaja sijoittui sitä vastapäätä olevaan pieneen huoneeseen. Luentotilana toimi nykyinen Tuohus -kaupan takahuone. Ikonimaala-

Rax Rinnekangas -seminaarin vetäjät ja kurssilaiset.

rit työskentelivät luostarin päärakennuksen alakerran salissa ja luonnonmukaisen elämäntavan kurssien käytännön töitä tehtiin punaisen vierasmajan katoksessa.

Tarkoituksena oli alun perin, että opisto järjestäisi sekä pitempiä, 10–12 viikon linjoja että 3–10 päivän lyhytkursseja. Ensimmäisen, ikonimaalauksen keskittyvän kirkkotaitteen linjan opettajana tammi-huhtikuussa 1987 toimi Tuula Murtola, luonnonmukaisen elämäntavan linjan opettajana kesä-lokuu-kuussa Elsi Takala sekä ortodoksisen uskon ja kulttuurin linjan opettajana loka-joulukuussa Hannu Pöyhönen. Seuraavina vuosina kirkkotaitteen linjalla keskityttiin kirkkomusiikkiin, itäiseen rakennusperinteeseen sekä kirkkotekstiileihin. Vähitellen pitkien linjojen kysyntä väheni ja niinpä niistä luovuttiin.

Lyhytkurssien aihepiiri vaihteli alusta lähtien laajasti. Suuri osa kursseista liittyi ortodoksisen uskon ja kulttuurin teemoihin. Ortodoksisen kirkkoon ja uskoon on perehdytetty kirkosta kiinnostuneita, aikuiskirjailaisia ja maahanmuuttajia, kirkkokuorolaiset ovat tutustuneet kirkkolaaluperinteeseen ja ikonimaalarit ikonitaitteen erityiskysymyksiin. Lukuisia käden taitojen kursseja on ollut opiston ohjelmassa alusta lähtien. Esimerkiksi kirjansidonta, kultakirjonta, hopeatyöt ja kasvivärjäys ovat

olleet jatkuvasti suosittuja aiheita. Kirjallisuus, filosofia, elokuvat ja erilaiset elämäntaidon aiheet näyttävät myös viehättävän ihmisiä vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen. Nykymaailman kiireinen elämänrytmi tuntuu vaativan vastapainokseen erilaisia hiljentymisen kursseja.

Valamon opistoa on lisäksi kehitetty kohti kirkon osaamis- ja koulutuskeskusta. Opisto kouluttaa Suomen ortodoksisen kirkon työntekijöitä ja luottamushenkilöitä sekä toimii tiiviissä yhteistyössä kirkkoa lähellä olevien järjestöjen kanssa. Työntekijöiden koulutus painottuu työelämätaitoihin, osaamisen päivittämiseen, työssä jaksamiseen sekä hengelliseen ja henkiseen hyvinvointiin. Luottamushenkilöille, varsinkin uusille, annetaan perusvalmiuksia tehtävään: heitä perehdytetään kirkon ja seurakunnan hallintoon sekä kirkkoa koskeviin säädöksiin.

Strategiansa mukaisesti opisto osallistuu rohkeasti myös yhteiskunnan arvokeskusteluihin – ei moralisoiden ja ylhäältä päin sanellen, vaan edistäen tasavertaista kumppanuutta ja ymmärtämisen haluun perustuvaa vuoropuhelua. Siten opisto voi osaltaan olla merkittävänä jännitteiden vähentäjänä uskontojen ja kulttuurien välillä koko yhteiskunnassa ja kansainvälisestikin.

Valamon opisto on tarttunut sille perustamisvaiheessa asetettuihin haasteisiin jopa yli kaikkien odotusten. Nykyisin järjestetään noin 150 kurssia vuosittain ja useana vuonna on ylitetty 2000 opiskelijan raja. Yhteensä Valamon opiston kursseilla on siis opiskelut yli 40 000 opiskelijaa – huima saavutus nuorelle, syrjäiselle opistolle.

Elsi Takala

Sulaa pronssia kellonvalantakurssilla.

Uskonnonopettaja Jyrki Pouta on myös tunnettu ikonimaalari ja ikonimaalauksen opettaja.

Uskontotunti, viikon paras tunti

Jyväskyläläinen Jyrki Pouta pitää uskonnonopetusta erityisen tärkeänä kirkon tulevaisuuden kannalta. Kirkko tarvitsee jäseniä, jotka tiedostavat oman perinteensä arvon.

Jyrki Pouta tunnetaan ikonimaalarina ja ikonimaalauksen opettajana, mutta hän on opettanut myös ortodoksisesta uskontoa 1980-luvulta alkaen. Valmistuttuaan pappisseminaarista, palattuaan kotikaupunkiinsa Jyväskylään vuonna 1983, hän toimi aluksi vuoden ajan Jyväskylän ortodoksisen seurakunnan kanttorin sijaisena. Jo tuolloin tehtäviin kuului muutamia kanttorille kuuluvia uskonnonopetustunteja. Vakituihin opettajuus alkoi 31 vuotta sitten ja kun tuntimäärä lisääntyi, hän suoritti myös opettajankoulutusopinnot.

Moninainen oppilasaines

Jyrki Poudan opettavien ikähaitari ulottuu ensiluokkalaisista lukiolaisiin saakka ja monta oppilaspolvea hän onkin ehtinyt opettaa koko heidän kouluaikinsa ajan.

Opettaessaan perusopetuksen ohessa ikonimaalauksia aikuisille, Jyrki Pouta kertoo tehneensä mielenkiintoisen havainnon: aikuisopiskelijoista voi päätellä minkälainen oppihistoria heillä on takanaan. Vaikeudet jonkin asian omaksumisessa ikonimaalauksessa saattavat juontaa heidän omista koulukokemuksistaan. Omassa opettajan

työssään hän on halunnut korostaa kirkko-taiteen merkitystä yhtenä uskon osa-alueena: kirkkotaide ei ole vain kirkon koristelua vaan jotakin paljon syvempää ja merkittävämpää.

1980-luvulla kunta tai kaupunki järjesti ortodoksisen uskonnon opetuksen ja vastasi sen kustannuksista jos yksittäisessä koulussa oli vähintään kolme opetukseen oikeutettua oppilasta. Koska oppilaiden määrä oli tuolloin pienempi kuin nykyisin, kirkon kustannettavaksi jäi paljon tunteja.

Opetukseen osallistuivat lähes kaikki ortodoksilapset joskin oli aina myös niitä, joiden

"Vain tuntemalla oma uskonto voidaan oppia kunnioittamaan muiden ihmisten uskoa ja vakaumusta."

vanhemmat päättivät, että lapsi meneekin "normaaliin" eli luterilaiseen opetukseen. Myöhemmin laki muuttui niin, että kun kunnasta löytyi kolme opetettavaa, kunnan tuli järjestää opetus ja kirkon kustantamien tuntien määrä pienentyi huomattavasti. Kiertävän opettajan kannalta suuri uudistus oli se, että eri kuntien tunnit voitiin laskea yhteen, jolloin päätoimisen opettajuuden saaminen helpottui suuresti.

Verrattessaan opetuspolkunsaa alkupuolella opettamia oppilaita nykyhetken opettaviin, Jyrki Pouta toteaa, että he olivat arempia ja vähemmän ulospäin suuntautuneita. Kurinpito-ongelmia oli myös vähemmän, eikä oppilailla ollut niin paljon oppimisvaikeuksia tai kotiin liittyviä ongelmia kuin nykyään. Nykyinen oppilasaines on myös monella tapaa hyvin erilaista kuin aiemmin, kun maahanmuuttajataustaiset oppilaat ovat tuoneet oman lisänsä opetusryhmiin. Joissakin ryhmissä oppilaita maahanmuuttajia on jopa 40 prosenttia.

Uskonnonopetus on etuoikeus

Oppilaat suhtautuvat nykyisin uskonnonopetukseen entistä positiivisemmin. Ei juurikaan tapaa asennetta, jossa omaa uskontoa hävettäisiin, pikemminkin oppilaat pitävät sitä etuoikeutena. Monien mielestä uskonnotunti on viikon paras tunti, koska silloin on mahdollisuus puhua opiskeltavan asian lisäksi myös oppilaiden omista tärkeistä asioista. Tätä mahdollisuutta ei ole juurikaan suuressa luokassa ja luterilaiset luokkatoverit saattavatkin kadehtia ortodoksista kaveriaan, joka pääsee pienryhmään.

Jyrki Pouta on ollut yhdessä Jorma Häkkisen kanssa mukana työryhmässä valmistelemassa ortodoksisen uskonnon opetussuunnitelmaa Jyväskylän kaupungin osalta. Nyt keskiössä on oppilas, joka itse aktiivisesti osallistuu ja määrittää myös jossain määrin sen mitä haluaa opiskella. Tämä luonnollisesti asettaa suuria haasteita opettajalle, jonka tehtävänä kuitenkin on huolehtia opetussuunnitelman toteutumisesta. Uutta on myös se, että arvioinnin tulee olla läpinäkyvää ja jatkuvaa ja oppilas osallistuu myös itse aktiivisesti arviointiin. Tämän toteuttaminen käytännössä on vielä useimmille opettajillekin epäselvää.

Oman uskonnon opiskeleminen rakentaa yksilön identiteetin muotoutumista.

- Elämme maailmassa jossa tiedon saanti on helpompaa kuin koskaan aiemmin. Siksi on tärkeää jo koulussa opettaa lapset etsimään ja valikoimaan tietoa. Tämä onkin yksi uuden opetussuunnitelman tärkeistä tavoitteista, sanoo Pouta.

Uusi opetussuunnitelma vaatii myös uudet oppikirjat, ja ne ilmestyvät vähitellen. Kun uskonnonopetus oli aiemmin tiukasti kirjoihin sidottua, löytyy suuri osa tämän päivän oppimateriaalista verkosta. Verkkomateriaalista hän haluaa mainita erityisesti ortodoksioppimisympäristön, joka on ollut myös oppilaiden mieleen.

Kimurantteja päätöksiä

Jyväskylän kaupunki teki viime keväänä päätöksen, jonka mukaan neljännen luokan toinen uskonnon tunti toteutetaan niin, että tunti on yhteinen kaikille. Päätöksestä käytetään ilmaisua "paikallinen opetussuunnitelmaratkaisu". Käsiteltävät asiat ovat luonteeltaan yleisluonteisia kuten esimerkiksi YK:n lasten oikeuksien julistus. Jyrki Poudan mielestä kyseessä on kuitenkin selvästi uusi oppiaine, koska koulussa ei voi olla muita kuin oppiaineita. Tekaistun nimikkeen on tarkoitus kätkeä asian todellinen luonne. Päätöksestä tullaan todennäköisesti valittamaan mutta aika näyttää johtaako valitus myönteiseen ratkaisuun.

Yhteisen uskonnonopetuksen mallin kannattajat väittävät, että oman uskonnon opettaminen lisää lapsen eriarvoisuutta.

- Jostain kumman syystä kukaan ei väitä samaa silloin kun lapsi opiskelee omaa äidinkieltään, Jyrki Pouta toteaa.

Hänen mielestään kyseisen mallin ainoa tarkoitus on savustaa uskonto oppiaineena pois koulusta ja tehdä siitä kunkin kirkon tai uskonnon oma asia.

- Jyväskylässä kyseisen mallin kannattajien mukaan eurooppalaisen sivistysvaltion periaatteisiin ei kuulu pakollinen uskonnonopetus.

Jotenkin kuitenkin unohtuu se tosiasia, että kristinusko on muovannut Eurooppaa ja sen sivistystä kahden vuosituhannen ajan. Se vaikuttaa kaikkialla yhteiskunnassa, esimerkiksi laeissa ja moraalissa.

Oman perinteen arvo

- Mielestäni oman uskonnon opiskeleminen ja sen tunteminen rakentaa myös parhaiten yksilön identiteetin muotoutumista. Vain tuntemalla oma uskonto voidaan oppia kunnioittamaan muiden ihmisten uskoa ja vakaumusta.

Ortodoksinen uskonnonopetus on yhdessä kaikkien muiden kirkkojen ja uskontojen uskonnonopetuksen kanssa suurten haasteiden edessä. Yhteiskunnassa on paljon voimia, jotka ovat selkeästi uskonnon vastaisia.

- Uskonnonopetus on erityisen tärkeää kirkon tulevaisuuden kannalta. Kirkko tarvitsee jäseniä, jotka tiedostavat oman perintensä arvon. Tähän päästään vain jos oman uskonnon opetus alkaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Usein ns. kirjaviisaus nähdään vastakohtana välittömälle ja intuitiiviselle uskon kokeemiselle, jopa niin että tiedollinen viisaus estää syvemmän uskon kokemisen.

- Mielestäni on mahdollista yhdistää sekä tiedollinen että intuitiivinen kokemus. Tiedon avulla voimme paremmin ymmärtää mikä kirkossa on muuttumatonta ja mikä on mahdollista muuttaa jokaiseen aikaan sopivaksi.

Eila Kautto

Äitimaa

Täytyy rehellisesti myöntää, että en ole talvi-ihminen. Kaipaan aurinkoa, valoa ja sulia vesiä. Vielä alkukeväästä aurinko kurkisteli ujoin taivaanrannalta, mutta nousi esiin päivä päivältä yhä rohkeammin ja otti lopulta kaiken valtaansa. Auringon näyttätymisen aikaan kaikki tuntuvat hymyilevän. Ihminen kaipaa valoa ja lämpöä. Voin hyvin kuvitella miksi ihmiset kaukana muinaisuudessa ovat palvoneet aurinkoa. Kesä merkitsee monessa mielessä uuden elämän alkua. Luonto herää ja uusi satokausi alkaa. Ihminen on loppujen lopuksi edelleen hyvin riippuvainen auringosta. Nyt on jo kuitenkin syksy. Pimeä aika on kuun ja tähtien juhlaa. Kauniina ja äärettömänä aukeava tähtitaivas on myös huikaiseva kokemus. Hetkessä voimme kokea olevamme vain pienen pieni hiekanjyvä koko mahtavan universumin keskellä. Taivaan huikaa kupoli kaartuu yllemme kirjokankaana kimaltaen ja suuri äärettömyys pilkottaa tähtien välissä. Aurinko, kuu ja tähdet, kaikki täynnä kimaltelevaa ja hohtavaa taikaa. Tästä näytelmästä on aina syntynyt säkeitä, lauluja ja loitsuja. Rakastavien kätet ovat etsittyneet yhteen täyden kuun aikaan ja kuinka monet parit ovat kautta aikain kävelleet romanttista kuunsiltaa pitkin kohti yhteistä tulevaisuutta.

J.Jylhän tekstissä Äitimaa kaksi nuorta viettävät vuorokauden hiekkarannalla pohtien maan tulevaisuutta. He kohtasivat mielessään itkevän maan, jonka tahtoivat pelastaa. Maa oli heille ainoa koti, jonka vain rakkaus voisi pelastaa. Hoivassa auringon se voisi vielä pelastua ja jaksaa kantaa yhä painavamman taakan, jonka ihmisen vastuuton toiminta sille tuo. Ihmisen on käytävä taisteluun puolesta kuolevan maan, tuskasta huutavan maan. Heidän mielestään äitimaa on kaunis, mutta ihmisiltä puuttuu järki ja halu sen pelastamiseksi.

Minulta on usein kysytty miksi pappismunkki puhuu ja kirjoittaa niin usein rakkaudesta. "Vaikka minä voisin siirtää vuoria tai puhuisin enkeleiden kieltä tai vaikka minä saisin kaiken tiedon ja kaikki salaisuudet tuntisin olisin vain tyhjä kulkunen, jos en tuntisi rakkautta."

Rakkaus on Jumalan lahja meille ihmisille ja koko maailmalle. Voin vain rukoilla, että Kristus antaisi meille voimaa rakastaa. Kristus on keskellämme ja jakaa yhä meille lahjojaan. Ihmisen elämä on niin lyhyt, ettei kaikkea jaksaa ymmärtää eikä kaikkea ehdi oppimaan. Meille riittää tieto, että emme

MARTINUS MARKOFF

jaksa yksinään kaikkea taakkaa kantaa, emmekä voisi kestää vaikeita aikoja ilman todellisia ystäviä. Meillä on lupa kantaa huolta maailmastamme ja toisistamme. Vain pienen ohikiitävän ajan me voimme näyttää tunteitamme, siis älkäämme pelätkö rakastaa. Toistemme läheisyydestä saamme lohtua ja lämpöä, jonka turvassa voitamme vaikeatkin ajat ja ahdistuksemme. Elämä on kuin lainaa meille ja laina on joskus maksettava takaisin.

Tämänkin maailman valot ja öittemme kirkkaat tähdet kerran himmenevät, mutta ylitse kaiken loistaa Jumalan kirkkaus ja rakkaus. Käännän katseeni kohti taivasta ja kiitän Luojaani kaikesta, vaikka niin moni ihminen kulkee tänäänkin tietään itkien ja tappioiden taakka tuntuu murtavan sydämen. Tuskasta nousee kuitenkin aina uusi aamu, aamu uusi ikuinen, jos vain jaksamme uskoa ja toivoa. Tuhkasta nousee rakkaus. Uusi ja ikuinen rakkaus lahjana Jumalan. Meidän ulottuvillamme on toinen todellisuus, ikuisuus ja rauhan valtakunta, jossa tämän maailman todellisuus ei enää rajoita elämäämme. Tämä maailma on annettu meille jo tässä ajassa, että eläisimme jo nyt sen elämää. Se on todellinen Äitimaa. Se on elämää Jumalan ja Kristuksen yhteydessä.

Yhdessä me olemme jo matkalla kohti Jumalan valtakuntaa. Se on kaiken elämämme päämäärä ja tarkoitus, eikä mikään tässä maailmassa voi meitä siitä erottaa. Kristuksen rakkauden tähden se on mahdollista ja siksi en lakkaa puhumasta tuosta rakkaudesta. Ihmiset rakastakaa!

Pappismunkki Johannes Parviainen

MARTINUS MARKOFF

Ovet, ovet! Viisaudella ottakaamme vaari!

On tärkeää tuntea kirkon traditio. Katekumeenikurssi on viimeinen askel kirkkoon liittymiseen.

Silloin tällöin kuulee kysyttävän: miksi ortodoksiseen kirkkoon liittymisen on niin hankalaa? Tällä kysyjät tarkoittavat sitä, miksi pitää käydä syksystä kevääseen kestävä katekumeenikurssi, osallistua jumalanpalveluksiin ja seurakunnan toimintaan. Vaikeimpana ja pelottavimpana koetaan katumuksen sakramentti. Vastataan aina: on tärkeää, että ihminen tutustuu kirkon oppiin ja perinteeseen, jotta hän tietää mihin on liittymässä.

Kun tutkii, pohtii ja osallistuu, on kirkon yhteydessä toimiminen sitoutuneempaa, kuin hetken mielialojhteesta liittymisen. Hänelle jää harkinta-aikaa pohtia tärkeää päätöstä, ja katekumeenikurssille osallistuminen on se viimeinen askel, joka mahdollisesti johtaa kirkkoon liittymiseen.

Monet ovat saattaneet miettiä kirkkoon liittymistä vuosia, jopa vuosikymmeniä. Jotkut kurssille osallistuvista sanovat, että he liittyvät sitten, kun tietävät tarpeeksi ortodoksisuudesta. Sanon heille, että vaikka olen kouluni käynyt ja kannan papin ristiä, tunnen joka päivä syyllisyyttä ja vajavaisuutta siitä, miten vähän tiedän ortodoksisuudesta. Olemme aina opetettavia.

Tietoa on paljon. Katekumeenikurssien vetäjille on varmastikin haasteellista luoda sellainen järkevä kokonaisuus, jossa syksystä kevääseen kestäväällä aikajaksolla saa mielekkäällä tavalla kerrottua muiden muassa Raamatun ja ortodoksisen kirkon historiasta sekä uskonopista. Jo vilkaisemalla

Risto Aikosen ja Sirpa Okulovin toimittaman Seisokaamme hyvin. Ortodoksisen kirkon aikuiskasvatuksen oheismateriaali -kirjan sisällysluetteloa ymmärtää, että kurssilaisille itselleenkin jää luettavaa. Koulutettujen seurakunnan työntekijöiden tehtävänä on kertoa miten tuo kaikki tulee eläväksi arjessa.

Kurssi antaa perustiedot, ja kaikki se mitä opitaan, tulee eläväksi jumalanpalveluksissa. Siksi olisi tarkoituksenmukaista, että opetus alkaisi aina jumalanpalveluksella, vaikkapa viikoittain seurakunnassa toimitettavan ehtoopalveluksen tain muun kirkkovuoteen kuuluvan palveluksen jälkeen.

Jos takavuosina olisi kysytty mikä tulee ensimmäisenä mieleen ortodoksisesta kirkosta täällä Suomessa, niin yksi keskeinen mielikuva olisi ollut: ortodoksinen kirkko ei tee lähetystyötä. Tällä varmaankin on haluttu sanoa, että pienenä kirkkona me olemme tottuneet toimimaan Suomessa omassa piirissä emmekä ole tehneet samanlaista vahvasti ulospäin suuntautuvaa tiedottamista, kuin esimerkiksi luterilainen kirkko ja vapaat suunnat.

Mikäli olemme olleet julkisuudessa, niin aloite on pääsääntöisesti tullut ulkoapäin. Me valitettavasti emme juuri kerro itsestämme muualla, kuin omissa julkaisuissamme. Ilmoittaminen ja markkinointi koetaan ikäviksi termeiksi, jotka eivät kuulu kirkkomme perinteeseen.

Uskon, että ympärillämme on suuri joukko ihmisiä, jotka kaipaavat juuri sitä, mitä

kirkkomme voi tarjota, mutta miten tavoittaa heidät? Ainoa keino ei voi olla kertoa katekumeenikurssien alkamisesta vain omassa seurakuntalehdessä ja nettisivuilla. On mietittävä lisäksi jotain muuta.

Tärkeä haaste on myös uusien seurakuntalaisten jälkihoito, eli miten sitouttaa heidät edelleen jatkamaan seurakunnan yhteydessä ja toiminnassa. Resurssit ohjaavat pitkälle, mitä toimintoja seurakunnalla on tarjota jumalanpalvelusten lisäksi eri-ikäisille ja eri taustan omaaville.

Pekka Metso kirjoittaa Seisokaamme hyvin -kirjassa, että useimmat kirkkoon vastikään liittyneet kaipaavat opastusta ja tukea ortodoksisen elämäntavan omaksumisessa. Uusien jäsenten suurimmat tarpeet liittyvät Metson mukaan seurakunnan jäsenyyden kokemiseen. Tulee määrätietoisesti etsiä ja synnyttää sellaisia käytäntöjä, jotka vahvistavat kirkkoon liittyneiden seurakuntayhteyden kokemista.

Metso kehottaa seurakuntia valmistautumaan aikuiskasteiden määrän kasvuun. Erityisesti pääkaupunkiseudulla syntyivistä lapsista enää noin puolet kastetaan jossakin kristillisessä kirkossa tai yhteisössä. Katekumeenien joukossa voi siis jatkossa hyvinkin olla yhä enemmän ihmisiä, joilta puuttuu kristillinen tausta ja siksi varhainen aikuiskastekäytäntö tulee yleistymään.

Pastori Harri Peiponen

Mitä tietoja ja taitoja kirkon työntekijä tarvitsee?

Kirkon työntekijät koulutetaan Joensuussa Itä-Suomen yliopistossa. Opinnoissa hengellisyys ja akateemisuus kulkevat yhtä matkaa.

Teologisten opintojen on tarkoitus valmistaa opiskelija kirkon tehtäviin. Papin tai kanttorin toimeen haluavat suorittavat teologian maisterin tutkinnon, jonka jälkeen he voivat hakea seurakunnan toimeen. Koulutus ei tapahdu yksinomaan yliopiston sienien sisällä. Kirkko on vahvasti mukana opinnoissa ja opiskelijoiden arjessa Ortodoksisen seminaarin kautta.

Yliopisto antaa valmiudet teologisten oppiaineiden ymmärtämiseen sekä erinomaiset mahdollisuudet esimerkiksi kielten opiskeluun teologisten aineiden ohella. Seminaari puolestaan tarjoaa opiskelijoille yhteisön ja osallisuuden säännölliseen jumalanpalveluselämään. Jos yliopisto antaa eväät ortodoksisen teologian syvälliseen ymmärtämiseen teoriassa, on seminaarilla puolestaan mahdollista sukeltaa ortodoksisen elämään käytännössä.

Monipuolista opiskelua

Akateemisena oppiaineena teologia on monipuolinen ala. Hakuvaiheessa opiskelija voi päättää haluaako hän hakea kirkon ja kulttuurin, kirkkomusiikin vai opetusalan koulutusohjelmaan. Ensin mainittu valmistaa papin tehtäviin, kirkkomusiikin koulutusohjelma kanttorin ja opetusala antaa pätevyuden opettajan tehtävien hoitamiseen.

Yleisopintojen jälkeen opiskelijan on mahdollista syventyä oman kiinnostuksensa mukaan raamatun, kirkkohistorian tai vaikkapa kirkkoisien tutkimiseen. Mikäli käytännölliset aiheet kiinnostavat voi paneutua jumalanpalveluselämän kysymysten tutkimiseen tai erikoistua käytännön seurakuntaelämän tai sielunhoidon asioiden selvittämiseen. Teologisten oppiaineiden kirjo on häkellyttävän suuri. Kirkkomusiikin opiskelussa teoria ja käytäntö kulkevat rinta rinnan.

Yliopistoteologiassa ei tingitä akateemisen tutkimuksen vaatimuksista. Opiskelun yhtey-

dessä opiskelija harjaantuu kriittiseen ja itseenäiseen ajatteluun. Opiskelu yliopistossa on itsenäistä ja joskus vaativaa, mutta opinnot antavat opiskelijalle mahdollisuuden kasvaa ortodoksisen teologian vahvaksi asiantuntijaksi.

Itä-Suomen yliopistossa on ortodoksisen teologian lisäksi mahdollisuus opiskella läntistä teologiaa. Sekä itäisen että läntisen teologian opiskelijat osallistuvat jonkun verran samoille kursseille. Esimerkiksi varhaiskirkon historiaa ja klassisia kieliä opiskellaan yhdessä. Kohtaamiset läntisten opiskelijoiden kanssa valmistavat tulevia kirkon työntekijöitä luontevasti myös ekumeeniseen vuoropuheluun.

Ortodoksinen teologia on Suomessa ja Itä-Suomen yliopistossa suhteellisen pieni oppiaine. Luonteeltaan ortodoksinen teologia on kuitenkin kansainvälinen oppiaine. Ortodoksinen kirkko on maailmanlaajuinen ja teologian osastolla sekä seminaarilla onkin hyvät yhteydet muihin teologisiin oppilaitoksiin. Vaihto-ohjelmien kautta opiskelijoiden on mahdollista suunnatta opiskelemaan vaikkapa Kreikkaan, Romaniaan, Saksaan tai Venäjälle. Myös ortodoksisella seminaarilla on melkein joka vuosi ulkomaalaisia teologian opiskelijoita vaihto-oppilaina.

Elämää kirkon yhteydessä

Teologinen koulutus ja kasvaminen kirkon työhön ei voi tapahtua pelkästään luentosalissa ja kirjastossa. Teologian opiskelu vaatii

*Teologian opiskelu
vaatii paneutumista
hengelliseen elämään
ja rukoukseen.*

myös paneutumista hengelliseen elämään ja rukoukseen. Ilman hengellistä elämää teologian opiskelu jää puolittiehen.

Opiskelijat voivat osallistua päivittäiseen jumalanpalveluselämään Ortodoksisella seminaarilla. Jumalanpalvelukset ovat toisaalta osa teologisiin opintoihin kuuluvia harjoituksia. Jumalanpalveluselämän opiskelu vaatii käytäntöön ja teoriaan perehtymistä. Toisaalta säännöllinen yhteys kirkon jumalanpalveluksiin on edellytys hengellisen elämän syventämiselle. Jumalanpalveluksen kautta kirkko myös välittää dogmaattista opetusta. Traditio ja oppi välittyvät palveluksissa laulettavien tekstien ja ikonografi-an kautta. Palvelusten tekninen on opiskelu on tärkeää, koska niiden kautta kirkon oppi tulee ilmi.

Elämä seminaarilla mahdollistaa kirkon perinteen oppimisen arjessa. Seminaarin ruokalassa paaston ja juhlakausien vuorottelu näkyy konkreettisesti lautasella. Kirkon paastoperinne ei jää teoreettiseksi opiskeluksi, vaan paastosääntöjä opetellaan käytännössä.

Seminaari muodostaa myös tiiviin yhteisön, jonka asukkaat voivat yhdessä jakaa tois-

MARKUS HÄNNINEN/ORTODOKSIINEN SEMINAARI

tensa ilot ja murheet. Yhteisöllinen asuminen kasvattaa opiskelijoita toisten ihmisten kohtaamiseen ja erilaisten ihmisten hyväksymiseen. Vuorovaikutustaidot saattavat joskus jopa joutua koetukselle erilaisten ihmisten kanssa toimiessa. Kirkko on kuitenkin luonteeltaan yhteisöllinen. Kokemus yhteisössä asumisesta antaa opiskelijoille keinoja myös siihen miten yhteisöä rakennetaan.

Kirkon haasteet maailmassa

Akateemisen ja hengellisen kasvatuksen lopputuloksena kirkko saa työntekijöitä joiden pitäisi pystyä vastaamaan alati muuttuvan maailman haasteisiin. Tarvitsemme ihmisiä, jotka ovat ankkuroituneet tiukasti kirkon perinteeseen ja jotka osaavat moniarvois-
tuvassa maailmassa tuoda kirkon sanoman oikealla tavalla esille.

Monikulttuurisessa maailmassa kirkko ei ole enää pitkään aikaan voinut tuudittautua siihen, että ihmiset pysyisivät kirkon jäseninä automaattisesti. Hengellisen elämän kaipuu ja hengellisyyden etsintä ei ole hävinnyt maailmasta mihinkään, mutta ihmiset ovat tulleet allergisiksi instituutioille ja auktoriteet-

teille, jollaiseksi kirkkokin lasketaan. Ihmiset etsivät uskoa ja totuutta, mutta valmiit mallit eivät tahdo olla kiinnostavia yksilöllisyyttä arvostavalle nykyihmiselle.

Auktoriteettikammosuus ei kohdistu pelkästään kirkkoon. Ihmiset suhtautuvat skeptisesti myös virallisiin ravintosuosituksiin tai koululääketieteeseen. Tiedonhaun helppous mahdollistaa sen, että kaikki maailman tieto on kaikkien helposti saatavilla. Joskus kuitenkin tuntuu olevan vaikeaa erottaa objektiivinen tutkimus omaa maailmankuvaa vahvistavasta tiedosta. Maailma tarjoaa rajattomat mahdollisuudet yksilöllisen maailmankatsomuksen rakentamiseen. Tämä on suuri haaste myös kirkolle ja sen työntekijöille.

Maailmassa jossa tietoa on loputtomasti ja siihen on helppo päästä käsiksi, tarvitaan kirkon työntekijöiltä entistä suurempaa ja laaja-alaisempaa asiantuntemusta. Tämän vuoksi akateemiset opinnot ovat teologeille välttämättömät. Kirkko tarvitsee ihmisiä, jotka tuntevat ortodoksisen teologian kentän ja pystyvät kriittisesti arvioimaan ja jäsentämään teologista tietoa kirkon perinteen

valossa. Vaikka monet suhtautuvatkin kriittisesti asiantuntijuuteen ja arvostavat enemmän omia kokemuksiaan, kuin asiantuntijoiden punnittuja puheenvuoroja, ei kirkolla ole varaa luopua työntekijöidensä korkeasta koulutuksesta, jos haluamme olla uskottavia keskustelijoita.

Pelkkä kirjaviisaus ei kirkon työntekijöille kuitenkaan riitä. Kirjanoppineisuuden lisäksi tarvitaan sydämen sivistystä ja myötäelämisen kykyä. Maailmassa jossa ihmiset pyrkivät itse määrittelemään oman totuutensa ei evankeliumia voi julistaa korottamalla itseään jalustalle. Työssä tarvitaan kärsivällisyyttä ja kykyä vuoropuheluun. Lienee myös sanomattakin selvää, että kirkon työntekijöiden tulee olla sitoutuneita hengelliseen elämään ja olla syvästi juurtuneita kirkon opetukseen. Ilman omakohtaista kokemusta rukouksesta ja hengellisestä elämästä ei voi olla uskottavana esimerkkinä niille, jotka kaipaavat Jumalaa.

*Pastori Mikko Sidoroff
Ortodoksisen seminaarin johtaja*

“He saivat verkkoonsa koko maailman”

*Kehittynyt tietotekniikka ja sen myötä lähes kaikkien
käytössä oleva internet on avannut uuden kanavan
kirkon opetustyölle. Enää ei tarvitse mennä tuntikausiksi
kirjastoon etsimään tietoa. Sen löytää muutamassa
sekunnissa omaa kännykkää käyttäen.*

Uudessa teknologiassa ei itsessään ole mitään pahaa, sillä se avaa meille uusia mahdollisuuksia. Kirkon täytyy elää tässä ajassa, vaikka itse julistuksen sisältö onkin ajaton. Tämä tarkoittaa sitä, että eri aikakausien muoti-ilmiöt eivät voi muuttaa kirkon ope-
tusta, mutta tuon ajattoman julistuksen toteuttamisessa tulee käyttää uusia keinoja. Nämä kaksi asiaa voivat helposti mennä sekaisin. Henkilökohtaisesti en näe esimerkiksi mitään väärää siinä, jos pappi lukee opetuspuhettaan suoraan tabletilta tai puhelimen näytöltä. Nämä ovat apuvälineitä tekstin esil-
letuomisessa siinä missä paperikin.

Verkkomaailman apu kirkon työssä

Verkkomaailma pitää sisällään suuren määrän materiaalia, jota me voimme hyödyntää. Kyse ei ole pelkästään tekstistä, vaan myös kuva- ja videomateriaalista. Tämä on varmasti suuri apu niille, jotka ovat halunneet tutustua ortodoksisen jumalanpalveluselämään, kirkkomusiikkiin ja ikonimaalaukseen kotoa käsin. Koulu-
maailmassa taas pienet videopätkät antavat varmasti paljon enemmän väriä sellaisille oppi-
tunneille, joissa käsitellään esimerkiksi sakramentteja tai kirkkomusiikkia. Yhtä lailla opetuksessa voi käyttää apuna tietokonepelejä, jolloin uusia asioita voi oppia hyvin mielekkäällä tavalla. Tällaista samankaltaista havainnol-
listamista on uskonnonopetuksessa käytetty jo vuosikymmeniä aiemmin. Silloin se tapahtui diakuvia sekä kortti- ja lautapelejä käyttäen.

Seurakunnat ovat myös oivaltaneet omas-
sa uutisoinnissaan internetin käytön. Omien kotisivujen lisäksi monet seurakunnat käyttävät Facebook-sivuja apuna omassa tiedotuksessaan. Kuva- ja videomateriaalin avulla seurakunnallisia tapahtumia on saatettu ihmisten tietoon. Tänä päivänä myös moni seurakuntalainen ja ortodoksisuudesta kiin-
nostunut on saanut rohkaisun astua kirkko-
rakennuksen kynnyksen yli seurattuaan näitä sivuja. Verkkomaailman avulla tehdään siis todellista lähetystyötä.

Tietotekniikan väärinkäyttö

Tietotekniikka on meille hyödyksi, mutta lähes kaikkien maailmassa olevien asioiden tavoin sitäkin voidaan käyttää monella taval-
la väärin. Internetissä oleva sisältö on monin paikoin hyödyllistä, mutta yhtäaikaan siellä on myös paljon sellaista mikä on hyödytöntä tai jopa haitallista. Asia mihin ei kovinkaan usein kiinnitetä huomiota on medialukutaito. Medialukutaitoa on se että emme lue kaikkea vastaan tulevaa tekstiä täysin kriittikittömästi, vaan meillä on kyky seuloa jyvät akanoista. Kuka tahansa voi luoda oman verkkosivuston

ja kirjoittaa siellä aivan mitä tahansa. Yhtä lailla ortodoksisuuteen liittyvillä keskustelupalstoilla voidaan esittää monia valitettavan usein tahdittomiakin kommentteja, jotka harhaanjohtavat tai jopa loukkaavat lukijoita. Meidän tulee kuitenkin muistaa, että ne ovat yksittäisiä mielipiteitä. Erityisen suurella varauksellisuudella pitää suhtautua niihin keskustelufoorumeihin, joissa ihmiset eivät esiinny omalla nimellään, vaan ainoastaan nimimerkeillä.

Tietotekniikan väärinkäyttöä on myös se, jos se alkaa syrjäyttämään ihmisten normaalin kanssakäymisen. Yksi tämän ajan vitsauksista on mediariippuvuus, jolloin ihminen viettää huomattavan osan ajasta verkkomaailmassa. Älypuhelimet ovat moninkertaistaneet tuon ajan, mitä me internetissä vietämme. Ei tarvitse mennä ajassa kovinkaan paljoa taaksepäin, kun posti luettiin kerran päivässä ja uutiset kuunneltiin aamulla radiosta ja illalla ne katsottiin kerran TV:stä. Nyt uutisten ja muiden päivitysten seuraaminen on saanut monilla ihmisillä suoraan sanottuna neuroottisia piirteitä. Kirkon tulisi muistuttaa kohtuullisen käytön periaatteesta myös silloin, kun puhutaan internetin käytöstä ja median seuraamisesta.

Opetuspuheita netissä

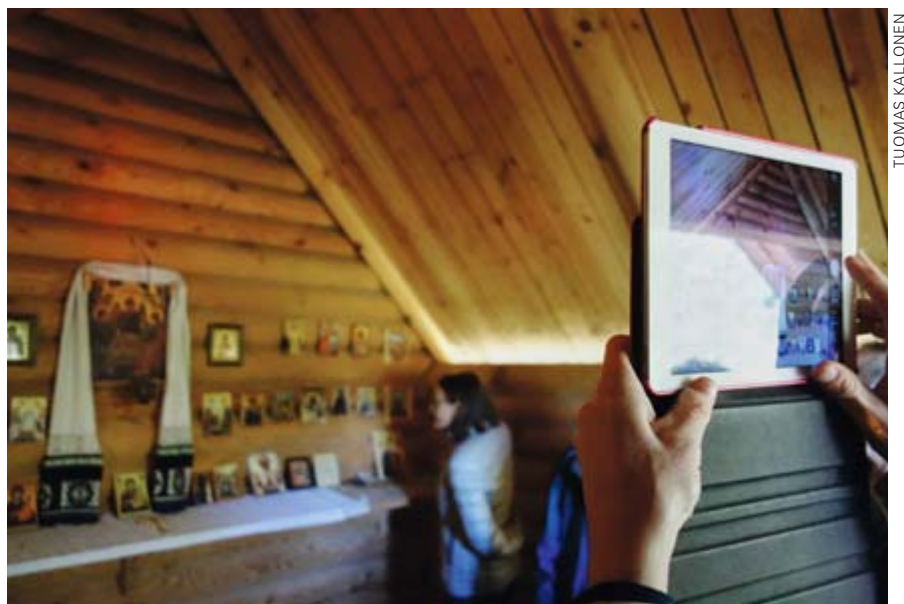
Kenties on syytä kertoa myös hieman lähemmin siitä, miten itse olen käyttänyt verkkomaailmaa hyväksi tehdessäni opetustyötä. Ryhdyin vuonna 2009 pitämään omaa blogisivua nimeltä "Andrein ajatuksia". Aluksi kyse oli vain tavallisten kuulumisten kertomisesta ja kuvien julkaisemisesta. Aika pian painopiste siirtyi enemmän julistustyön puolelle. Ryhdyin julkaise-

maan blogissani omia opetuspuheitani, sekä seurakunnan toimintapiireissä pitämiäni esitelmiä. Nettijulkaisujen näkyvyydessä olen saanut paljon tukea ortodoksinet - sivuston ylläpitäjiltä, jotka ovat aina olleet valmiita julkaisemaan tekstejäni. Pappina teen työtä, jossa minun tehtäväni on tuoda evankeliumin opetus tiettäväksi mahdollisimman monelle. Tätä velvollisuutta toteutan blogiani pitämällä, ja näin tavoitan kirjoituksillani omien seurakuntalaisten lisäksi muitakin ihmisiä. Ja kun ihmiset kyselevät pitämieni opetuspuheitten tai esitelmien perään on helppo sanoa että niitä on mahdollista käydä kertaamassa käymällä blogisivuillani tai seurakunnan sivuilla. Toki kaikki on jaettavissa myös paperisena niille, jotka eivät tietokonetta käytä.

Oikeastaan voisi sanoa, että meidän kaikkien opetus- ja julistustyötä tekevien pitäisi rohkeasti hyödyntää näitä verkkomaailman tuomia mahdollisuuksia. Ja yhtä lailla jokaisen ortodoksisuudesta kiinnostuneiden tulisi rohkeasti käyttää hyväksi kaikkea sitä hyödyllistä materiaalia, jota me voimme internetin kautta ammentaa. Pelkästään englanninkielen taidon myötä nuo mahdollisuudet muuttuvat moninkertaisiksi. Kielitaitokaan ei enää luo muureja oppimiselle, sillä käytössä on nykyään myös käännösohjelmia.

Tietotekniikka on siis antanut meille paljon uusia ja mielenkiintoisia mahdollisuuksia julistaa evankeliumia ja yhtä lailla oppia tuntemaan paremmin sen sisältöä. Verkkomaailma ei itsessään ole paha taikka hyvä, vaan se on meille annettu työkalu, jota meidän tulisi osata vastuullisesti käyttää.

Pastori Andrei Verikov

TUOMAS KALLONEN

PYHIEN SERGEIN JA
HERMANIN VELJESKUNTA

Jaettu ilo – uusiutuva perinne kantaa!

TIISTAISEURA 130 VUOTTA

Vuosijuhlat Jyväskylässä 14.–16.10.

*Tiistaiseuratoiminnan
juhlavuoden merkeissä
kokoontumme Jyväskylässä,
jossa jatkuu Sortavalan
tiistaiseuran perinne!*

OHJELMA

Perjantaina 14.10.

- Klo 18** Rukouspalvelus pyhittäjäisille Sergeille ja Hermanille
18.30 Illtatee suolaisen kera
19.15 Yhteislaulua

Lauantaina 15.10.

- 10** Tiistaiseura 130 vuotta – millaisena toiminta jatkuu? – Isä Sergius alustaa
10.30 Ryhmätöitä alustuksen pohjalta
11 Ryhmätöiden purkua
11.30 Keskustelua
12 Kiitosakatistos yhdessä laulettuna
12.45 Lounas
14 Miltä kirkon tulevaisuus näyttää? – Alustus, palvelukeskuksen johtaja Sirpa Koriala, keskustelua Veljeskunnan vuosikokous
15 Illtapäiväkahvit
Yhteiskuroroharjoitus
18 Vigilia
20 Illtapala

Sunnuntaina 16.10.

- 10** Kolmas hetki ja liturgia
12 Lounas
13.15 Päiväjuhla
14.30 Juhlakahvit ja kotiin lähtö

Osallistumismaksua ei peritä, mutta ilmoittautuminen on tarpeen, jotta voidaan mitoittaa tarjoilua sopivaksi.

Ilmoittautumiset perjantaihin 7. 10. mennessä Jyväskylän ortodoksisen seurakunnan virastoon puhelimitse 020 6100 380 tai sähköpostilla jyvaskyla@ort.fi. Kirkkoherranvirasto on avoinna ma–pe kello 9–12. Kirkon ja seurakuntasalin osoite on Rajakatu 39, 40200 Jyväskylä. Kirkon lähellä on useita majoitusliikkeitä. Varmistatthän huonevarauksenne ajoissa!

Tapahtuman järjestävät yhdessä Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta, Jyväskylän ortodoksinen seurakunta ja Jyväskylän tiistaiseura.

Ikonipiirustuskurssi Porvoossa

KS Joensuun piispa Arseni opetti elokuun viimeisenä viikonloppuna ikonipiirustusta Porvoon Kristuksen kirkastumisen kirkossa. Kymmenpäinen ryhmä iloitsi vaativasta kurssista.

Kurssilla tehtiin piirros Kristuksen kirkastuminen-ikonista kopioiden kaksipuolista ns. tabletkä-ikonia. Piirroksen pohjana käytettiin sekä mustavalkoista että värillistä ikonikuvaa.

Kurssi oli haastava.

- Tuntuu, että pyyhekumia on käytetty enemmän kuin lyijykynää, sanoi kurssilla mukana ollut Eeva-Liisa Puokka naurahtaen.

Maalarit uskoivat oppien auttavan ikonimaalausta eteenpäin. Hyvä piirros on koko ikonimaalauksen perusta.

- Oppi täsmentyy varmasti jälkeenpäin seuraavia ikoneita maalatessa. Jokainen kurssi kantaa kuitenkin maalaamisen polkua askeleen eteenpäin, sanoo Eeva-Liisa. ♦

GREGORIO MARHALA

Piispa Arseni ohjaa Eeva-Liisa Puokkaa ikonipiirustuksen teossa.

Kirkkomme maailmalla

Viron ortodoksinen kirkko, Eesti oikeusu kirik

Viron ja Suomen ortodoksin kirkon tiet ovat monessa suhteessa samankaltaisia. Menemättä kristinuskon ja ortodoksisuuden varhais historiaan Virossa tai Suomessa, voidaan todeta että kirkkojemme kohtalonyhteys vahvistui Konstantinopolissa v. 1923 kun kirkkojemme yhteinen delegaatio sai Konstantinopolin patriarkalta valtakirjan toimia autonomisina kirkkoina sen alaisuudessa. Tämä toimenpide mahdollisti Viron ja Suomen ortodoksien kielellisen ja kansallisen kehityksen. Suomen ortodoksit saivat kriittiseen historialliseen vaiheeseen virolaistautaisen piispan, Herman Aavin. Hänet tulee aina Suomen ja Viron ortodoksien yhteyksistä kirjoitettaessa mainita. Hänen vaikutuksensa on Suomen ortodoksiselle kirkolle ollut voimakas.

Vironkielisillä ortodokseilla koitti vaikeat ajat Neuvostoliiton miehitettyä maan 1945. Kirkko siirrettiin takaisin Moskovan patriarkaatin alaisuuteen. Seuraavat vuosikymmenet 1990-luvulle saakka olivat vaikeaa aikaa Viron uskovaisille. Viron valtion itsenäistyttyä kirkko haki kanonista suojaa Konstantinopolin alaisuudesta ja sai sen vuonna 1996. Suomen ortodoksinen kirkko oli mukana auttamassa virolaisten irtautumista Venäjän kirkollisesta vallasta.

Nykyisellään Viron ortodoksiseen kirkkoon kuuluu noin 27 000 jäsentä, venäläiseen, Moskovan alaiseen ortodoksikirkkoon noin 200 000 jäsentä. Näin ollen Viron ortodoksinen kirkko on vähemmistö vähemmistössä.

Suomen ortodoksien on ollut helppo samaistua Viron ortodoksien kirkon jälleenrakennukseen. Suomessa sodanjälkeisenä aikana oli pula kaikesta materiaaleista, opettajista, papeista, kantoreista, oppikirjoista, jumalanpalvelusteksteistä, nuoteista, tiloista. Ja kuitenkin

kin selvittiin. Ihmiset tekivät vapaaehtoistyötä, saivat lahjoituksia yksityisiltä hyväntehtäjöiltä ja valtiokin auttoi monella tapaa.

Viron ortodoksinen kirkko on hyvin organisoitunut. Sen kanssa on helppoa tehdä yhteistyötä. Suomessa 1990-luvulta alkaen on opiskellut ja työskennellyt monia virolaisia kirkkomme kouluissa ja seurakunnissa. Ystävyyssseurakunta toiminta on laajalle virinnyttä. Molempuoliset vierailut ovat auttaneet niin virolaisia kuin suomalaisiakin ymmärtämään entistä syvemmin toisiaan. Sisarkirkkoa on pyritty auttamaan jälleenrakennuksessa taloudellisestikin. Ja silloin kun kirkkojen välillä on rakkautta, ei aineellisen avun antamisessa tai vastaanottamisessa ole ylhäältäpäin annettavan tai vastaanotettavan almun kielteistä sävyä.

Viron ortodoksien toimintamuodot ovat samankaltaisia kuin suomalaisilakin. Jumalanpalveluksien ja pyhiin toimitusten toimittaminen, kuorot, musiikkikasvatus, lasten- ja nuorten kerhot, leiritoiminta, papiston ja kanttorien kouluttaminen, julkaisu-toiminta, temppelien rakentaminen ja kunnostaminen, yhteydet sisarkirkkoihin. Kaikenlaista toimintaa, joiden rajoituksena ovat usein taloudelliset resurssit. Viron ortodokseilla on kuitenkin ystäviä joka puolella ortodoksista maailmaa. Ne, jotka voivat, auttavat koulutuksessa tai aineellisessa rakentamisessa.

Suomen ortodoksien kirkon seurakuntien ohella tiivistä yhteistyötä Suomen ja Viron kesken tekevät ainakin järjestöt ONL, Viron ortodoksien kirkon ystävyyssseura ry ja Viron ortodoksien sōbrad ry. ♦

Pastori Jyrki Penttonen,
VYS ry:n puheenjohtaja

Ihmiseksi kasvaminen

Kristitylle ihmisenä kasvaminen ja kehittyminen on itsestäänselvyys. Kurkottautuminen kohti Jumalaa on elinikäinen henkilökohtaisen kasvun tavoite. Tämän ihmisenä olemisen perusnäemyksen oivaltaminen avaa näkökulman itsetutkiskelun ja omien kasvutavoitteiden pohjaksi.

Meillä jokaisella on yksilölliset piirteemme: puutteemme, lahjamme ja kiinnostuksen kohteemme. Meitä kaikkia ja koko luomakuntaa yhdistää sisäinen tarve kasvamiseen. Emme ole valmiita koskaan.

Muuttuva maailma tarvitsee ihmisiä, joilla on kyky ja tahto oppia jatkuvasti. Heidän tulee osata hyödyntää kokemuksiaan, ottaa vastuu omasta oppimisestaan ja tarvittaessa kyetä uskomusten, asenteiden ja arvojen muutokseen ja tietoisuuden avartumiseen. Me täällä Suomessa olemme etuoikeutettuja, koska yhteiskuntamme tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia itsemme kehittämiseen ikään, sukupuoleen tai taustaan katsomatta.

Valamon opisto on tarjonnut jo 30 vuotta elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta tukea yksilöiden persoonallisuuden monipuoliseen kehittymiseen. Yksi opiston toiminnan tärkeimmistä suuntaviivoista on ortodoksien kirkon opetuksen avaaminen kaikille siitä kiinnostuneille.

Kirkon palvelukeskuksen johtajan Sirpa Korialan sanoin: Opisto on kirkon olohuone etsijöille. Opiston kursseille on helppo tulla. Kurssit ovat aarrearkku, josta ammentaa matkaevästä kirkon rikkaasta perinteestä. Kirkko kasvattaa uskoon, jotta kristityt oppisivat tuntemaan elämän koko täyteyden. Kirkon opetustyö, kasvatus ja ohjaus ovat nousseet entistä tärkeämpään rooliin tänään, kun pluralistisessa ja maallistuneessa maailmassa ihminen tarvitsee varmuutta ja harkintaa löytääkseen moraaliset ratkaisut tehdäkseen oikeita valintoja. Tässä ajassa ja yhteiskunnassa Valamon opisto on edelläkävijä ja sillanrakentaja, avoin ja turvallinen paikka pysähtyä, kokoontua ja kohdata ortodoksissa hengessä.

Oleellinen piirre Valamon opiston sivistystyössä on, että se ei ole tutkintotavoitteista eikä sen sisältöjä säädellä lainsäädännössä. Opiston kurssitarjonta antaa jokaiselle tukea, eväitä ja mahdollisuuksia rakentaa ihmisyytään omaan tahtiin kaikessa rauhassa.

Wilhelmiina Virolainen

Vetovoimaa ortodoksisesta kulttuurista

Ortodoksisuus on osa Pohjois-Karjalan maakunnan identiteettiä, ja se kuuluu alueen kulttuuriin vetovoimatekijöihin. Huhtikuussa 2016 käynnistyi Joensuussa kaksi mittavaa EU-hanketta, joissa myös ortodoksinen kirkko on vahvasti mukana.

Vetovoimaa ortodoksisesta kulttuurista kehittämis- ja investointihankkeet ovat tiiviisti yhteen nivoutuneita hankkeita, joita Joensuun kaupunki hallinnoi. Hankekumppaneina ovat Suomen ortodoksinen kirkko ja Ortodoksinen Kulttuurin Säätiö. Investointihankkeessa rakennetaan fyysisiä puitteita, ja kehittämishankkeessa tuotetaan sisältöjä. Hankkeiden yhteen laskettu budjetti on noin 400 000 €, ja ne toteutetaan pääosin Euroopan aluekehitysrahaston tuella (70 %). Muita rahoittajia ovat Suomen ortodoksinen kirkko, Joensuun kaupunki ja Ortodoksinen Kulttuurin Säätiö.

Investointihanke jatkuu kesäkuuhun 2017, ja kehittämishanke kesäkuuhun 2018. Hankkeilla on kaksi työntekijää, projektipäällikkö Jaana Pössi ja projektiassistentti Juha Riikonen. Yhteisessä ohjausryhmässä Joensuun kaupungin, Suomen ortodoksinen kirkon ja Ortodoksinen Kulttuurin Säätiön lisäksi edustettuna ovat Itä-Suomen yliopisto, Joensuun ja Taipaleen ortodoksiset seurakunnat, Valamon luostari sekä Karelia-Expert. Hankkeet täydentävät toisiaan, ja yhteisenä tavoitteena niillä on kehittää ortodoksinen kulttuurikortteli ortodoksinen seminaarin ja Ortodoksinen Kulttuurikeskuksen väliselle piha-alueelle, joka olisi viihtyisä, elämyksellinen ja toiminnallisesti yhteen kytkeytyvä.

Ortodoksisella seminaarilla tehdään juuri nyt mittavaa perusrakennusremonttia, ja samassa yhteydessä on hyvä mahdollisuus kehittää ja kunnostaa yhteinen piha-alue kauniiksi, viihtyisäksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi, joka toimii areenana erilaisille kulttuuritapahtumille. Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan piha-alueelle ikonikatos, viheralueet ja ulkotiloihin sopivat kalusteet. Osa piha-alueesta kivetään. Tavoitteena on, että yhteisen piha-alueen kehittämisen myötä Ortodoksinen Kulttuurikeskuksen ja Ortodoksinen seminaarin muodostama kortteli profiloituu ortodoksinen kulttuurin toiminnalliseksi ja tapahtumalliseksi ydinalueeksi Joensuussa. Kehittämishankkeessa sitten mm. kehi-

tetään erilaisia tapahtumia ja toimintoja piha-alueelle ja pilotoidaan ne.

Lisäksi kehittämishankkeessa rakennetaan ja vakiinnutetaan verkottunut toimintamalli Pohjois-Karjalan ja lähimaakuntien ortodoksisten toimijoiden välille. Tavoitteena on luoda yhdessä uusia, ortodoksisen kulttuuriin perustuvia palveluja sekä paikalliselle väestölle että matkailijoille ja kehittää tapahtumamatkailua, ylipäätään tehdä ortodoksisuutta tunnetummaksi ja helpottaa tiedonsaantia ortodoksisuudesta sekä Pohjois-Karjalan alueella että lähimaakunnissa. Ortodoksinen Kulttuurikeskuksen tunnetuutta kasvatetaan ja sen käyttöä lisätään järjestämällä siellä näyttelyjä, konserteja, luentoja ja erilaisia tapahtumia. Suunnitelmissa on myös uudet nettisivut toimijoiden yhteiseksi tiedotuskanavaksi.

Tervetuloa Joensuuhun paikan päälle tutustumaan toimintaan. Hankkeen edistymistä voi myös seurata facebookissa hankkeen omilta sivuilta. ♦

Jaana Pössi

LAATOKAN VALAMON KIRKKOMUSIIKKIFESTIVAALI

Laatokan Valamossa pidettiin toista kertaa ortodoksinen kirkkomusiikin kansainväliset laulufestivaalit heinäkuun lopulla.

Kirkkomusiikkifestivaaleille osallistui ryhmiä Armeniasta, Bulgariasta, Georgiasta, Kreikasta, Romaniasta ja Venäjältä. Mukana oli myös syyrialainen ryhmä Libanonista. Tapahtumaan osallistui 11 kuoroa, yhteensä noin 300 laulajaa. Järjestäjien mukaan festivaalien tarkoituksena on sekä tehdä yleisölle tunnetuksi eri ortodoksisten kirkkojen kirkkolaulun kulttuuriperinteitä että kannustaa niiden säilyttämiseen.

Festivaalin avajaispuheessa Valamon luostarin johtaja, igumeni Pankrati kuvaili, että maan päämies Vladimir Putinin oli esittänyt idean laulujuhlien järjestämisestä jo kymmenen vuotta sitten. Silloin luostarin olosuhteet eivät mahdollistaneet käytännön toteutusta.

– Ortodoksisessa kirkossamme on rikas kirkkolauluperinne. Se on kirkon jalokivi.

Hän pohti myös, että olisiko ruhtinas Vladimirista tullut koskaan ortodoksia, jos hän ei olisi kuullut kirkkolaulua?

Kuorot esiintyivät pääluostarin taakse rakennetulla laulukentällä. Festivaalin ensimmäisen päivän teemana olivat pääsiäisen ajasta sekä Kristuksen ja Neitsyt Marian elämästä kertovat kirkkojuhlien veisut. Toisena päivänä kuorot esittivät sekä kansanlauluja että hengellisiä lauluja. Järjestäjän mukaan esityksissä kävi noin 3000 henkeä. Tähän mennessä tapahtumassa ei ole ollut kuoroja eikä festivaalivieraita Suomesta. Olisikohan jo ensi vuonna? ♦

Kirkkomusiikkifestivaali on saanut upeat puitteet pääkirkon taakse.

Risto Aikonen

Via Finlandia

MUSEOTASOINEN
MYYNTINÄYTTELY
VALAMON LUOSTARISSA

Valamon luostarin Via Finlandia -näyttely tuo esille suomalaisten mestareitten ns. Kultakauden töitä. Samalla se on rikas läpileikkaus Suomen taiteen historiasta.

Näyttelyn teokset ajoittuvat 1800-1970-luvuille. Kokoelman omistajasuku on kerännyt työt viimeisen 30 vuoden aikana. Näyttelykokonaisuuteen on valittu kultakin taitelijalta paras mahdollinen teos. Kultakauden taiteilijoista mukana ovat mm. Akseli Gallen-Kallela, Albert Edelfelt, Maria Wiik, Ellen Thesleff, Tyko Sallinen, Väinö Aaltonen ja Eero Nelimarkka.

Näyttelyssä on nähtävillä myös kuuluisien ulkomaalaisten taiteilijoiden kuten mm. Picasson, Matissen, Dalín ja Mirón grafiikkaa.

Näyttely on avoinna 17.5.2017 saakka. ♦

Lisätietoja: www.valamo.fi

media

YLE Radio 1

18.9. Liturgia klo 11–12

Valamon luostarin Kristuksen kirkastumisen kirkko. Suomenkielistä liturgiaa seuraa ruotsinkielinen liturgia.

20.9. Iltahartaus klo 18.50

pastori Mikko Sidoroff

1.10. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.50

metropoliitta Ambrosius

2.10. Liturgia klo 11–12

Kristuksen taivaaseenastumisen kirkko, Varkaus.

9.10. Liturgia klo 11–12

Pyhän Marttyyri Aleksandran kirkko, Turku.

12.10. Aftonandakt kl. 19.15

fader Jonas Bergenstad

18.10. Iltahartaus klo 18.50

pastori Mikko Leistola

22.10. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.50

pastori Marko Patronen

23.10. Liturgia klo 11–12

Pyhän Nikolaoksen katedraali Kuopio.

6.11. Liturgia klo 11–12

Kristuksen taivaaseenastumisen kirkko Vantaan Tikkurila.

16.11. Aftonandakt kl. 19.15

fader Mikael Sundkvist

19.11. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.50

rovasti Paavo Ratilainen.

20.11. Liturgia klo 11–12

Pyhän Johannes Teologin ja Karjalan Valistajien kirkko, Ortodoksinen seminaari Joensuu.

10.12. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.50

pastori Tuomas Järvelin

Palvelukset kuunneltavissa myös Yleisradion internetsivuilla.

Puheenvuoro keskusteluun uskonnonopetuksesta

Ihmisten ja uskontojen välisen dialogin mahdollistumisen edellytyksenä on tieto. Dialogissa vuorovaikutus käy vuoropuhelun kautta - vuoropuheluun osallistuvan tulee tuntee asia, jonka käsittelyyn hän osallistuu. Hyvässä dialogissa näkemystään perillä olevat ymmärtävät oman näkemyksensä perusteet ja tutkivat keskustelukumppanin ajatuksia ja tietoja saavuttaakseen entistä parempia ratkaisuja. Dialogissa yksi taho ei sanele, kuinka asiat ratkaistaan. Dialogi ilman tietoa omasta näkemystään ja sen perusteista on pelkkää mielijohtoa ja tunnepuhetta. Oman uskonnon opetus antaa tiedollista syvyyttä ja sitä kautta välineet dialogiin muiden uskontojen ja katsomusten kanssa. Sen sijaan, että alittaisimme aidan matalimmalta kohdalta, voimme kehittää rohkeasti omaa uskonnonopetusta entistä monipuolisemmaksi.

Oppiaineena uskonto on osalle opettajista haasteellinen, ja se on inhimillistä. Uskonto sisältää muihin oppiaineisiin verrattuna vahvemman subjektiivisen latauksen. Uskonto on aine, jossa käsitellään myös elämän ja kuoleman kysymyksiä, kysymyksiä Jumalasta, hengellisyydestä, etiikasta ja näkymättömästä todellisuudesta. Se ei ole helppo oppiaine, koska oppilaat haluavat kysyä vaikeita kysymyksiä, joihin ei aina ole yksiselitteisiä vastauksia. Oppiaine, jossa ei syvennyttäisi perusteellisesti vaikeisiin kysymyksiin olisi toki helppo - katsottaisiin vaan kaikkia uskontoja ja katsomuksia sopivan etäältä turvallisen välimatkan päästä. Todettaisiin vain, että niin ne opettavat, mutta se onkin niiden oma asia.

Mutta aikuinen, opettaja ja kasvattaja, ei voi paeta omaa tehtävänsä. Kasvattajat ja opettajat ovat juuri niitä, joiden kanssa vaikeita asioita käydään yhdessä läpi, opetellaan ymmärtämään miksi kulttuurimme ja uskontomme on tällainen. Aikuisen ja opettajan on pystyttävä yhdessä oppilaan kanssa käsittelemään ja etsimään vastauksia ja joskus myös myöntämään, ettei vastausta aina saa.

Elokuussa 2015 opetusneuvos Pekka Iivonen kertoi Helsingin Sanomissa, että uskontojen ja elämäntutkimustiedon uudistettujen opetussuunnitelmien mukainen opetus alkaa syksyllä 2016. Opetussuunnitelman uudistaminen on ollut opettajille valtava työ. Uudessa opetussuunnitelmassa korostetaan uskontojen vuoropuhelua. Ruotsissa katsomusopetus on ollut enemmän yhteiskuntaan liittyvää opetusta, johon meillä on jo oma aineensa, yhteiskuntaoppi. Jos katsomusopetus menee meillä uskonnottomaan suuntaan, katsomusopetus ei palvele nykyistä tarkoitustaan, sanoo Iivonen.

Suomalaisen sivistysyhteiskunnan vahvuus on, että myös vähemmistöuskonnot nähdään osana yhteiskuntaa. On yhteiskunnan etu, että sen valvonnassa tapahtuu sekä uskontojen että eri katsomusten opetus. Tällöin ei pääse syntymään yhteiskunnasta erillään olevia ryhmittymiä tai harhautuneita uskonnollisia marginaaliryhmiä, kuten monissa Euroopan maissa on valitettavasti käynyt.

Antti Räsänen TM
erityisluokanopettaja, apulaisrehtori
Suomen Ortodoksisten Opettajien Liitto ry:n sihteeri

Vaativa tie iloon ja rauhaan

René Gothóni. Kiusaukset
– Keskusteluja isä Teofiloksen kanssa.
Valamon luostari 2015. 176 s.

Uusimmassa kirjassaan *Kiusaukset* uskontotieteen professori René Gothóni palaa teoksensa *Tuntematon pyhiinvaeltaja* (2000) kreikkalaisiin maisemiin, yksinäisellä kalliosaaressa kilvoittelevan isä Teofiloksen luo. Hänen miel-tään vaivaa erityisesti yksi kysymys: ”Mistä syystä kiusausten vastustaminen on niin vai-keata?”. Alkaa kahden viisaan miehen päiviä kestävä dialogi, jossa Gothóni tarkentaa eri näkökulmista kysymystään ja ohjaajavanhus vastaa laajaan tietämykseensä ja ennen kaikkea syvään kokemuk-seensa nojaten. Sillä kuten Gothóni esipuheessaan toteaa: ”Tietä-minen on yksi asia, tiedon soveltaminen ja syvempi ymmärtäminen on tyystin toinen ja paljon vaativampi tehtävä”.

Aikajana keskustelussa kulkee maailman luomisesta ja syntiinlan-keemuksesta tämän ajan ilmiöihin; kiihtyvään kilpailuun, iltapäivä-lehtien teilauskuksiin, meidät sokeuttavaan ahneuteen. Isä Teofiloksen lainaamien kilvoittelijaisien opetuksissa toistuvat ajatukset ihmi-sen osasta langeta ja siitä seuraava kilvoituksen väijäämättömyys. Gothóni pyrkii tietoisesti pitämään keskustelun mahdollisimman konkreettisena ja niinpä kilvoitustietellään kompuroiva lukija löytää teoksesta useita mieltään vaivanneita kysymyksiä ja isä Teofiloksen

vastaukset niihin. Mitä pahat ajatukset ovat? Kuka koettelee, onko se Jumala vai Paholainen? Miten on mahdollista heti tunnistaa Pa-holaisen aiheet? Mitkä kiusaukset meitä tavallisimmin houkuttelevat eksyksiin? Onko kiusausten voittaminen mahdollista? Mistä juma-lankaltaiseksi tulemisessa on kysymys?

Itserakkaus on kaikkien lankeamiseen johtavien intohimojen taus-talla, ylpeys ja kunnianhimo voivat eksyttää myös ankaran kilvoit-telijan. Eksyessä tärkeämpää kuin syylistää itsensä on ”tunnistaa, tunnustaa ja sanoin ilmaista omat heikkoutensa”. Vajavuusiensa kanssa kamppailevan ihmisen on hyvä muistaa, että hänessä on ”uinuva kyky” nauttia hengellisen maailman lahjoista: ”...kun jos-takin mieleen juolahtaneesta ajatuksesta seuraa ilo, se on merkki, että ajatus on Jumalasta”.

Läpi keskustelun isä Teofilos toistaa: ”Ongelma ei ole se, että ih-miset eivät usko Jumalaan; ongelma on se, etteivät he ymmärrä, että Paholainen on olemassa”. Kirkkorunoilija Elia Presbyterin kääntei-sesti kiteyttämänä: ”Et voi nähdä hyveen kasvoja, kun vielä mieluusti tähyilet pahuuden naamataulua.” Kilvoittelijan vaatava tehtävä ”juma-lallisten todellisuuksien ymmärtämiseksi” on pitkä ja lakkaamatonta ponnistelua vaatava urotyö ja siinä pitää olla ”syntiäkin itsepäisempi”.

Gothónin teos ei tyhjene yhdellä lukemisella. Se on erinomainen opas kiusausten moninaisten ilmenemismuotojen ymmärtämiseen ja vastustamiseen. Erityisen selkeäksi kirja tekee ehkä tärkeimmän: kilvoittelun polulla ei ole voi kiirehtiä.

Aila Lavaste

Autonomian ajan sotilaskirkot

Timo Lehtonen: Vaienneet kellot. Autonomian
ajan sotilaskirkot 1809-1917.
Riika: Jelgava Printing house. 2015. 256 s.

Timo Lehtosen *Vaienneet kellot* -kirja kertoo kirjoittajan vuosikymmeniä jatkuneen kiin-nostuksen kohteena olleista autonomian ajan sotilaskirkoista. Tutkimustyö on urauurtava ja teos ensimmäinen aihetta käsittelevä yhtenäi-

nen julkaisu. Kirjassa esitellään kaikki Suomen autonomian ajan so-tilaskirkot. Erityisesti 1900-luvun alkuvuosina rakennettiin Suomeen useita ortodoksia pyhäkkoja tsaarin armeijan sotilaiden tarpeisiin. Tällaisia kirkkoja ja kenttäkirkkoja oli kaikkiaan yli viisikymmentä. Useita kirkkoja rakennettiin arkkitehti Aleksei Kuropatkinin tyyppi-piirustusten mukaan, Suomessa niitä tehtiin Riihimäelle, Kouvolaan ja Hennalaan. Itsenäistyneen Suomen senaatti määräsi 1918, että kaikki sotilaskirkot ja niiden irtain kuuluivat sotasaaliina valtiolle. Kirjassa kerrotaan, kuinka useimmat näistä pyhäköistä myöhemmin joko tuhottiin, purettiin tai muutettiin muuhun käyttöön näkemät-tä niiden rakennushistoriallista tai kulttuuriarvoa, sekä mitä niiden irtaimelle tapahtui vuoden 1917 jälkeen.

Teos sisältää autonomian ajan sotilaskirkkojen lyhyitä historiik-keja ja siitä löytyy myös laajat taustatiedot monista näihin kirkkoi-hin liittyvistä asioista: johdanto-osassa varuskuntakirkkojen yleistä historiallista taustaa ja kirjan lopussa yksityiskohtaisia ja aiheittain koottuja tietoja kirkkoihin oleellisesti liittyvistä asioista: henkilöistä, esineistä, hallinnosta, papistosta ja sotilashautausmaista.

Kiinnostus vanhoihin sotilaskirkkoihin on kasvanut. Niistä on vuosien saatossa kirjoitettu kaupungeista, linnoituksista tai varus-kunnista kertovissa kokoomateoksissa. Purkamatta jääneistä pyhä-köistä vain Kouvolaan ja Tornion sotilaskirkot on palautettu muusta käytöstä ortodoksisen kirkon käyttöön. Lahdessa on perustettu Met-sä-Hennalan sotilaskappelin suojeluyhdistys ry, jonka tarkoituksena on vanhalla kasarmialueella sijaitsevan sotilaskirkosta huolehtimi-nen asianmukaisella tavalla.

Timo Lehtosen kirja kertoo sotilaskirkkojen rakennusvaihteitten li-säksi myös kirkkojen tuhoamisesta ja vihasta yhtäältä venäläisiä mutta myös ortodokseja kohtaan. Kirjaa voi suositella Suomen historiasta ja erityisesti kirkkohistoriasta kiinnostuneille lukijoille.

Piispa Arseni

О паломничестве

Традиция христианского паломничества имеет древние корни, которые пришли к нам еще из Ветхого Завета. Там мы находим множество различных примеров религиозного паломничества, главным из которых для иудеев, находящихся в рассеянии, было путешествие в Иерусалим к Храму Господню. Свидетельством этой традиции является и новозаветный рассказ о паломничестве двенадцатилетнего Иисуса вместе со своей семьей из Назарета в Иерусалим. В дальнейшем Своем служении Христос со Своими учениками ежегодно на праздник Пасхи приходил на поклонение в Иерусалимский Храм.

Самым органическим образом древняя традиция паломничества продолжила свою жизнь в Новозаветной Церкви. С первых веков христианства, верующие стремились для религиозного поклонения в Святой Град Иерусалим, в монастыри, на места подвигов различных святых угодников Божьих. В церковной традиции паломничество всегда имело высокую духовную оценку как Богоугодное и душеспасительное дело для христианина.

Вместе с тем, справедливой является и пастырская критика различных злоупотреблений этой древней практикой. Всякое необдуманное излишество может нанести вред. Случается, что среди христиан появляется некий рейтинг святынь, возникает дух соревновательности и азарта в обсуждении кто где уже побывал и сколько святынь посетил. А самым опасным является то, что возникает пренебрежение и нерадение к простому приходскому богослужению. Часто приходится слышать: «Что тут у нас, вот я такие красивые монастыри видел, к таким святыням прикладывался, такие хоры слушал...».

Необходимо помнить, что где бы мы не жили, в какой бы, пусть самый скромный храм не ходили, именно в нем нас всегда ждет главная христианская Святыня – Сам Христос, Его Тело и Кровь, которые мы принимаем в Таинстве Святой Евхаристии.

Чтобы паломничество не превратилось в некий религиозный туризм важно формировать правильное к нему отношение.

В глубинном смысле само христианство по своей сути это паломничество. Мы всю свою земную жизнь являемся странниками в Небесный Иерусалим. Подобно Христу, Который всю Свою земную жизнь

провел в странствиях и «не имел где главу приклонить» (Лк. 9, 58), мы, по слову апостола Павла: «не имеем здесь пребывающего града, но грядущего взыскуем» (Евр. 13,14).

Именно Христос, Который в Апокалипсисе называет Себя: «Я есмь Альфа и Омега, начало и конец, Первый и Последний» (Откр. 22,13), является Началом этого пути, ибо Он дает человеку дар веры, пробуждая в нем духовный голод к поиску Истины. Он - Цель этого пути, потому что именно к единению с Ним мы идем скорбным путем своего крестоношения. Но самое главное Он и есть Сам Путь: «Я есмь путь, истина и жизнь» (Ин. 14,6), – говорит о Себе Христос. То есть стремясь ко Христу, мы уже идем с Ним, и Христос для нас не столько Цель, к Которой мы движемся, сколько процесс, в котором мы находимся, поэтому каждый наш шаг на этом пути – это наш личный опыт Богообщения.

К сожалению, сегодня мы утратили то, что и было главным плодом паломничества – сам путь к святому месту и связанные с ним испытания и искушения, опасности и радости, новые встречи и общение. Воспользовавшись современными средствами передвижения, мы «во мгновение ока» можем преодолеть огромные расстояния и оказаться лицом к лицу со святыней, но при этом даже не успев еще достойно подготовиться к такой встрече. Понимая духовную жизнь как некое восхождение, уместно сравнить паломническую поездку с трудами альпиниста, которому важен именно путь к вершине. Так и для паломника сама святыня, как кульминация поездки, является наградой потрудившемуся.

Конечно, сейчас нет необходимости, взяв котомку, отправляться пешком в Иерусалим, как это делали наши предки. Но ощущать путь к святыне как способ

личного Богообщения, как время благоприятное для нашего духовного делания очень важно. Поэтому замечательно, если мы паломничаем в составе группы единомышленников, под духовным руководством священника, с возможностью побыть на святом месте и посетить богослужения, чтобы стать причастниками общей Евхаристической Чаши.

Интересен опыт жизни в монастыре в течении пусть и небольшого времени в качестве трудника, исполняющего самые простые послушания, но имеющего возможность приобщиться к монашескому деланию и погрузиться в размеренный образ жизни монастырской обители. Это может стать для нас возможностью взглянуть на себя и на свою жизнь с иного ракурса, расставив в ней новые акценты.

Таким образом, правильно организованная паломническая поездка принесет нам много духовных плодов, обогатит наш личный опыт, позволит увидеть разнообразие церковных традиций и при этом ощутить единство церковной семьи, укрепит в личном духовном делании. Пусть паломничество к святыне станет для нас тем глотком живительной воды, которая, по слову Христа, может стать: «источником воды, текущей в жизнь вечную» (Ин. 4,14).

протоиерей Константин Стрекачев

KUVAAJA

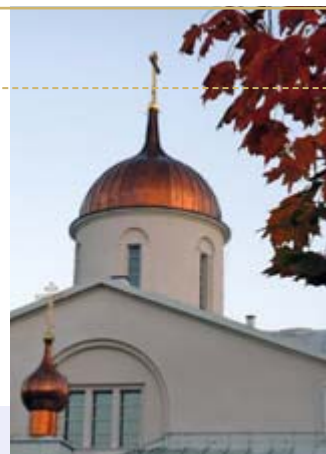
OPPIMISEN RAUHAA VALAMON OPISTOSSA

Opiston juhlaseminaari su 30.10. klo 9

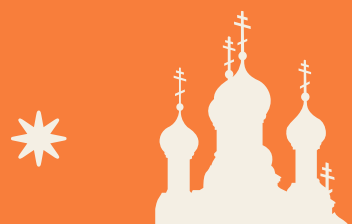
Ohjelmassa liturgia-jumalanpalvelus, omakustanteinen lounas, päiväjuhla ja juhlahahvit. **Tervetuloa!**

Kirkkolaulu tutuksi; liturgian laulut 14.-16.10.
Ortodoksisuus tutuksi peruskurssi 4.-6.11.
Hopeatyön peruskurssi 20.-27.11.

Lisätietoja ja ilmoittautumiset ma-pe klo 9-15 puh. 017 570 1401, www.valamo.fi/opisto

Aamun Koiton seuraava numero ilmestyy 21.11. ja sen teemana on "Riemuitse maailma!"

AAMUN KOITTO

Kyllä, haluan tilata Aamun Koitto -lehden
(viisi numeroa vuodessa)

Tilaushinnat 1.1.2014 alkaen	Alv. 0 %	Alv. 10 %
☐ Kestotilaus 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Määräaikainen 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Opiskelijatilaus 5 nroa, kotimaa	30 €	33 €
☐ Tutustumistarjous 3 nroa, kotimaa	21 €	24 €
☐ EU-maat, 5 nroa	50 €	55 €
☐ Muut maat, 5 nroa	55 €	61 €
☐ Olen ort. srk jäsen		

Lehden saajan nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Maksajan (ellei saaja) nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Tunnus 5005390
70103 Vastaus-
lähetyks

AAMUN
KOITTO

Vastanottaja
maksaa post-
maksun (vain
tilaukset)

SYDÄMELLINEN KIITOS

piispa Arsenille, toiminnanjohtaja Sergius Collianderille
ja Kiuruveden tiistaiseuralle saamastani
PSHV:n kultaisesta ansiomerkistä.

Marjatta Remes

Sydämelliset kiitoksemme

KP arkkipiispa Leolle ja Filantropialle
saamistamme siunauskirjoista
Kuopiossa 15.5.2016

Eija Ipatti Eila Korkka
Jussi Savolainen Sari Tikkanen
Anna-Liisa Vainiomäki

Sydämelliset kiitokset

KP. Oulun Metropoliitta Eliaalle, i. Sergius Collianderille,
Obinitsan ystävyys srk:lle ja kaikille Sotkuman
tsasounan 100 v. ja Sotkuman Tiistaiseuran 60 v. juhlaan
osallistuneille sekä kiitokset muistamisesta.

Aarre Saukkonen

Kiitämme lämpimästi

Kuopion ortodoksista seurakuntaa
ja Siilinjärven tiistaiseuraa
merkkipäiviemme muistamisesta.

Aune ja Martti Rojo

Tilaa itsellesi ja ystävillesikin!

PYHIINVAELTAJAN LAULUJA – lämmin tuulahdus ortodoksimaista

Ortodoksimaiden hengellisten laulujen perinnettä sisältävä kokoelmaan kuuluu 96 laulua, jotka käsittelevät Raamattua ja pyhää traditiota, luostareita ja kilvoitusta, hengellistä elämää ja kirkkovuoden kiertoa.

Kokoelma on saatavana kahdessa muodossa: toinen on taskukokoinen yksiääninen nuotinnettu laulukirja, toinen taas neli- ja kolmiääninen nuottijulkaisu. Lauluja voidaan laulaa yhteislauluna kodeissa, seurakuntien kerhoissa, tiisteuroissa, perhe- ja kristinoppikouluileireillä ja tietysti myös pyhiinvaellusmatkoilla.

Useampiääninen julkaisu soveltuu kuoron tai lauluryhmän esityksiin. Näin vaikkapa kirkkokuoro voi laajentaa ohjelmistoaan jumalanpalvelusten ulkopuolella eri tilaisuuksissa.

Laulut ovat usean vuoden ajan koonneet kaksi suomalaista alan asiantuntijaa, teologian tohtorit Maria Takala-Roszczenko ja Jaakko Olkinuora. Heidän ansiostaan lauluja on laajalta alueelta, kuten Georgiasta, Kyprokselta, Kreikasta, Serbiasta, Ukrainasta ja Venäjältä.

Vanhon, kansanlauluja tai kirkkomusiikkia muistuttavien sävelmien lisäksi kokoelmassa on myös meidän aikamme lauluja, kuten pappismunkki Romanin (Matjušin) tai nunna Julianian (Denisova). Joitakin lauluja on myös mukautettu Suomen oloihin. Näin on Lintulan ja Valamon luostarille tai Petsamon pyhittäjämarttyreille omistettujen laulujen kohdalla.

Sävelten ja soitujen laaja kirjo tarjoaa kiinnostavaa vaihtelua kaikille, joiden elämässä kristinusko ja laulu ovat tärkeällä sijalla. Näiden laulujen myötä on avautunut uusia ikkunoita kristilliseen perinteseen, jota Suomessa on tunnettu heikosti tai ei ollenkaan. Laulujen siivet kantavat ja yhdistävät Jumalaa etsiviä! ♦

KUULKAAMME – ohjeita Raamatun lukijalle

Tämä kirjanen on hyvä olla aina ulottuvilla!

Pyhä Raamattu on uskomme peruspiilareita ja sen itsenäisen tutkimisen tulisi kuulua ortodoksin arkeen.

Isä Thomas Hopkon laatima opas johdattaa tutustumaan Raamattuun ja antaa viittauksia raamatunkohtiin, jotka koskevat tavallista elämää.

Kirjanen sopii jokaisen käteen henkilökohtaista Raamatun tutkistelua varten. Se soveltuu myös erinomaisesti esimerkiksi raamattupiirien, katekumeenikerhojen tai kristinoppikoulujen käyttöön.

Suoramyyntihinta on 3,50 euroa 1–9 kpl ja 2,50 euroa 10 kappaleesta ylöspäin, toimituskulut lisätään. Tilaa nettisivujen kautta pshv.fi tai soita 020 610 0490 (ti-to klo 10–14)! Kirjaa myyvät myös Valamon Tuohus, Lintulan matkamuistomyymälä ja Filokalia-kauppa.

Tiedustelut ja suoratilaukset:

www.pshv.fi, puhelin
(tiistai–torstai kello 10–14): 0206100490

Kirjoja myyvät myös Valamon Tuohus-myymälä, Lintulan matkamuistomyymälä ja Filokalia-kauppa

Pyhiinvaeltajan lauluja

- Yksiääninen nuotinnettu laulukirja, sidottu, kovat kestävät kannet, 208 sivua: hinta 10 euroa/kpl

Pyhiinvaeltajan lauluja

- Useampiääninen nuottijulkaisu, wire-sidottu, jäykät kannet, 184 sivua: hinta 18 euroa/kpl

Hintoihin lisätään lähetyskulut. Noutamisesta tulee sopia erikseen. ♦

PYHIEN SERGEIN JA
HERMANIN VELJESKUNTA

VUOSIKOKOUSKUTSU

Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry:n vuosikokous pidetään lauantaina 15.10.2016 alkaen kello 15 Jyväskylän ortodoksisen seurakunnan seurakuntatalissa osoitteessa Rajakatu 39, 40200 Jyväskylä. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Veljeskunnan vuosikokoukseen voivat osallistua kaikki veljeskunnan alaosastojen jäsenet.

Tervetuloa! ♦

FREE IMAGES

Kaksi ihmistä, kaksi kunniaa

Oli kaksi ihmistä, keisari Nero ja Paavali. Toisella oli koko tämän maailman kunnia hallussaan, toista taas halveksuttiin kaikkialla. Toinen oli yksinvaltiainen, menestyi, nosti palinkintoja käsivarsilleen, rikastui; hän komensi armeijoillaan suurinta osaa maailmasta, hän hallitsi Roomaa loistokkaasta palatsistaan. Häntä sanottiin augustukseksi, keisariksi, kuninkaaksi ja kaikilla muilla kunniakkailla nimillä. Hän jopa tahtoi olla jumala ja tahtoi että häntä palveltaisiin jumalana. Mikä olisikaan suurempi kunnia? Vai olisiko asia kuitenkin päinvastoin? Tutkikaamme asiaa ensin enemmistön näkökulmasta.

Mikä olisi siis suurempi kunnia ihmiselle kuin että häntä pidettäisiin jumalana? On tietenkin häpeällistä, että joku voi olla niin hullu, mutta ajatelkaamme nyt asiaa ei-kristityjen näkökulmasta. Häneltä ei inhimillisestä näkökulmasta puuttunut mitään.

Ajatelkaamme sitten Paavalia. Hän oli kilialainen, ja kaikki tietävät mikä ero on Roomalla ja Kilikialla. Paavali oli köyhä teltantekijä, joka tuskin osasi muuta kuin hepreaa,

kieltä jota roomalaiset halveksuivat. Paavali eli usein nälässä, meni usein nukkumaan syömättä mitään, eikä hänellä ollut usein edes kunnan vaatteita. Kaiken lisäksi keisari Neron käskystä hänet heitettiin vankilaan ryöväreiden, vallananastajien, haudanryöstäjien ja murhaajien seuraan.

Kumpi on siis kunniakkaampi, Nero vai Paavali? Nykyisen kunnian mukaan jokainen järkevä ihminen tunnustaa Paavalin kunniakkaammaksi. Tällainen on Kristuksen mahti. Kahle himmensi kuninkaan kruunun. Katseet kääntyivät keisarillisesta purppuraviitasta vangin rautapukuun. Ja Paavalin kahleet hohtivat keisarin edessä ja panivat itse keisarinkin hämmästelemään vaunuistaan tuota maahan painettua miestä.

Ja nyt, toisen hauta on kaikkien nähtävillä, mahtavana Roomassa, mutta Paavalin hautaa ei kukaan tunne. Mutta jos heistä tulee puhe, keisarin nimikin aiheuttaa jo pahennusta, jopa hänen sukulaisissaan. Paavalin kohdalla sen sijaan tulee puhe hyvistä asioista jopa hänen vihollisten keskuudessa. Sillä kun totuus paistaa läpi, se saattaa viholliset häpeään, ja

ne jotka eivät ihaile häntä hänen uskonsa tähden, myöntävät hänen olleen kunnioitettava rohkeutensa ja vapautensa tähden. Missä siis on todellinen kunnia?

Ja silti ylistäessäni häntä en näe metsästä puilta, sillä minun pitäisi puhua hänen todellisesta kunniaastaan. Ja se sijaitsee taivaassa. Siellä hän tulee meitä vastaan taivaan kuninkaan kanssa ja silloin todellisessa puvussaan. Ja missä seisoo silloin keisari Nero? Ja jos et usko mitä puhun, jos et usko tulevaisuuteen, niin usko edes menneisyyteen. Kruunajaisten aika ei vielä ole, mutta minkä suuren kunnian Paavali on jo nyt hankkinut itselleen! Vielä nyt elämämme ”on Kristuksen kanssa kätkeyty Jumalaan.” (Kol. 3:3), mutta yhä nykyin Paavali, vaikka onkin kuollut, työskentelee enemmän kuin me muut ja kerää kunniaa enemmän kuin elossa olevat.

*Pyhä Johannes Krysostomos,
Opetuspuheita 2. kirjeestä
Timoteukselle 10.*

Valikoiden kääntänyt Ari Koponen